

Udskriftsdato: 5. januar 2026

VEJ nr 9531 af 15/06/2025 (Gældende)

Vejledning om tilstrækkeligt kapitalgrundlag og solvensbehov for kreditinstitutter

Ministerium: Erhvervsministeriet

Journalnummer: Erhvervsmin.,
Finanstilsynet, j.nr. 24-003012

Vejledning om tilstrækkeligt kapitalgrundlag og solvensbehov for kreditinstitutter

Indholdsfortegnelse

1. Indledning
2. Metoder

Risikoområder:

3. Indtjening
4. Udlånsvækst
5. Kreditrisici
6. Markedsrisici
7. Renterisiko uden for handelsbeholdningen
8. Likviditetsrisici
9. Operationelle risici
10. Gearing
11. Regulatorisk forfald af kapitalinstrumenter

Særlige forhold:

12. Særligt for IRB-institutter
13. Særlige forhold om følsomhedsanalyser

Dokumentation:

14. Dokumentationskrav for solvensbehovsopgørelsen
15. Dokumentationskrav for generelle oplysninger om instituttet
16. IT-risikovurdering

Bilag A: Finanstilsynets opgørelse af pengeinstitutters solvensbehov — bonitetskategorier, jf. afsnit 5.1

Bilag B: Finanstilsynets opgørelse af pengeinstitutters solvensbehov - koncentrationsrisiko på brancher, jf. afsnit 5.3.2.

Bilag C: Følsomhedsberegninger til opgørelse af renterisiko uden for handelsbeholdningen, jf. afsnit 6.3.

1. Indledning

Vejledningen bidrager med Finanstilsynets fortolkning på udvalgte punkter i bilag 1 til bekendtgørelse om opgørelse af risikoeksponeringer, kapitalgrundlag og solvensbehov for penge- realkredit- og skibsfinansieringsinstitutter (herefter kreditinstitutter eller institutter). Vejledningen tager udgangspunkt i Finanstilsynets hidtidige arbejde med vurdering af solvensbehovet. Hensigten er at skabe gennemsigtighed i forhold til Finanstilsynets praksis og hidtidige fortolkninger af bilag 1 i bekendtgørelse om opgørelse af risikoeksponeringer, kapitalgrundlag og solvensbehov (herefter bilag 1). Herved bidrager vejledningen til klarere rammer for institutterne ved opgørelsen af tilstrækkeligt kapitalgrundlag og solvensbehov.

Når der i denne vejledning er anført formuleringen ”skal”, indebærer det, at virksomheden skal gøre som beskrevet, fordi det følger af reguleringen. Når der er anført ”bør” eller tilsvarende, indebærer det, at virksomhederne kan vælge andre former for tiltag eller vurdere, at der ikke er behov for tiltag. Vejledningen er således ikke udtømmende. Det betyder, at en virksomhed kan handle indenfor lovgivningen, selvom det er udenfor rammerne af vejledningen. I disse tilfælde vil Finanstilsynet bede virksomhederne om at forklare, hvordan de holder sig inden for grænserne i lovgivningen.

Vejledningen tager udgangspunkt i en 8+ tilgang. På kreditområdet svarer det til at anvende kreditreservationsmetoden ved gennemgang af eksponeringer på undersøgelser. En 8+ tilgang betyder, at der tages udgangspunkt i minimumskravet på 8 pct. af den samlede risikoeksponering (søjle 1) med tillæg for risici og forhold, som ikke er fuldt ud afspejlet i opgørelsen af den samlede risikoeksponering. Med andre ord antages almindelige risici at være dækket af 8 pct.-kravet, og der skal derfor tages stilling til, i hvilket omfang et institut derudover har risici, som nødvendiggør et tillæg i solvensbehovet (søjle 2).

Vejledningen opstiller benchmarks indenfor de enkelte risikoområder for, hvornår Finanstilsynet som udgangspunkt vurderer, at søjle 1 ikke er tilstrækkeligt, og instituttet dermed bør afsætte tillæg i solvensbehovet. Endvidere er der opstillet metoder til beregning af tillæggets størrelse indenfor de enkelte risikoområder. Finanstilsynet benytter disse benchmark og metoder i 8+ tilgangen til opgørelse af kreditinstitutternes solvensbehov.

Kreditinstituttet kan i sin opgørelse af det tilstrækkelige kapitalgrundlag vælge at anvende Finanstilsynets 8+ tilgang. Vælger instituttet at følge vejledningens tilgang, forventer Finanstilsynet, at instituttet som udgangspunkt følger vejledningens anvisninger medmindre, der er et særligt risikobillede for instituttet på området.

Derudover følger en række anvisninger og forpligtelser i forhold til dokumentation, supplerende oplysninger, stresstest og følsomhedsberegninger m.v., jf. nedenfor.

Det er hensigten med vejledningen, at institutterne kan tage udgangspunkt i de opstillede kvantitative benchmarks og beregningsmetoder. Det er samtidig vigtigt, at det enkelte institut forholder sig til egne risici, erfaringer og data. Det gælder særligt for systemisk vigtige kreditinstitutter, som i højere grad bør benytte egne beregningsmetoder og benytte vejledningens kvantitative metoder ved benchmarking af institutternes opgørelser.

Uanset hvilken metode, der anvendes, skal opgørelsen af det tilstrækkelige kapitalgrundlag ske på et veldokumenteret grundlag, jf. punkt 30 i bilag 1. Afvigelser i forhold til vejledningens opstillede benchmarks og beregningsmetoder bør indeholde en fyldestgørende dokumentation af, at opgørelsen er sket på passende forsigtig vis, og at der derved er afsat tilstrækkelig kapital til de underliggende risici – ligesom hvis vejledningen blev benyttet.

Vejledningens afsnit 2-11 henvender sig til alle pengeinstitutter (medmindre andet anføres). Afsnit 2-7 samt 9-11 dækker også realkreditinstitutter og skibsfinansieringsinstitutter. Afsnit 12 indeholder særlige forhold for IRB-institutter, herunder vejledning vedrørende stresstest-beregninger af forskellig art. Afsnit 13 indeholder vejledning til store kreditinstitutter om følsomhedsanalyser, herunder tillige en beskrivelse af de særlige risikoområder, som SDO og SDRO udstedende institutter bør iagttage.

God risikostyring skal følge §§ 70 og 71 i lov om finansiel virksomhed og bekendtgørelse om ledelse og styring af pengeinstitutter m.fl. (ledelsesbekendtgørelsen), men en række risici kan ikke elimineres ved styring alene. Selv ved god risikostyring bør der ske tillæg i solvensbehovet, hvis der er risici, der ikke vurderes at være tilstrækkeligt dækkede af søjle 1. Hvis risikostyringen ydermere er svag, bør instituttet foretage yderligere tillæg i solvensbehovet knyttet hertil.

Det er et krav, at bestyrelse og direktion foretager en samlet vurdering af det internt opgjorte solvensbehov med henblik på at sikre, at der både er afsat tilstrækkelig kapital og er sunde, effektive og komplette strategier tilpasset virksomhedens størrelse og kompleksitet til at afdække det pågældende instituts risici, jf. § 124 i lov om finansiel virksomhed og punkt 7 i bilag 1, herunder skal instituttet også tage hensyn til ESG-risici på kort, mellemlang og lang sigt. Heri indgår også en kvalitativ vurdering af beregnede risici, metodevalg, antagelser m.m., herunder stillingtagen til, hvorvidt opgørelsen virker fornuftig i forhold til kravet om en forsigtig og fremadrettet tilgang i opgørelsen af solvensbehovet.

2. Metoder

Vejledningen anviser en 8+-metode, som tager udgangspunkt i minimumskravet på 8 pct. af den samlede risikoeksponering (søjle 1-kravet). De normale risici antages at være dækket af 8 pct.-kravet, hvorefter instituttet skal tage stilling til, om instituttet er udsat for risici derudover, herunder de risici, der afspejler en bestemt økonomisk udviklings og markedsudviklings indvirkning på instituttets risikoprofil, der nødvendiggør et tillæg i solvensbehovet (søjle 2-kravet). Derved vil overnormale risici samt andre risici, der ikke er omfattet af søjle 1, udløse tillæg til de 8 pct.

Af punkt 34 i bilag 1 fremgår, at der er i metodefrihed ved instituttets opgørelse af det tilstrækkelige kapitalgrundlag, men metodefriheden rækker ikke videre end, at resultatet i form af solvensbehovet bør være retvisende og forsigtigt. Valget af metode bør afspejle instituttets interne processer, styringsredskaber samt kapitalplanlægning i øvrigt. Tilgængeligheden af relevante interne data bør indgå i overvejelserne om metodevalg.

Instituttet skal dokumentere, at den anvendte metode er valid og korrekt afspejler instituttets risikoprofil. Kravene til denne dokumentation er større, hvis en ikke bredt anvendt metode bliver anvendt til solvensbehovsopgørelsen. Instituttet er ansvarligt for udarbejdelsen af solvensbehovsopgørelsen og for at fastsætte et solvensbehov, der er afpasset instituttets risikoprofil og forretningsmæssige rammer, herunder også når metoder eller processer bliver understøttet af eksterne parter f.eks. en datacentral.

Instituttet skal anvende en fremadrettet tilgang i solvensbehovsopgørelsen, jf. punkt 16 i bilag 1. Instituttet skal lægge vægten på fremtidige forventninger og mindre på historiske erfaringer. Ifølge punkt 19 i bilag 1 skal instituttet se på nuværende og fremtidige risici som en del af solvensbehovsopgørelsen.

Instituttet kan tage udgangspunkt i det seneste regnskab (som prognose for det fremadrettede resultat) til opgørelse og følsomhedsanalyser af relevante risici. Instituttet kan tillige tage udgangspunkt i det kommende års bestyrelsesgodkendte budget, hvis dette er forsigtigt og robust opgjort.

Instituttet bør som led i en forsigtig opgørelse gennemføre følsomhedsanalyser, der viser, hvilken effekt ændringer i relevante parametre har på instituttets indtjening og kapitalposition.

En særlig stor forsigtighed indenfor ét risikoområde kan ikke begrunde manglende forsigtighed indenfor andre risikoområder.

De følgende afsnit 3-11 opstiller benchmarks og beregningsmetoder indenfor otte risikoområder, som det typisk er relevant for et institut at vurdere i forbindelse med opgørelsen af solvensbehovet. Har instituttet risikoelementer udover vejledningens beskrevne risikoområder, bør instituttet også vurdere, om disse giver anledning til et kapitaltillæg til instituttets tilstrækkelige kapitalgrundlag. Kreditinstituttet skal opgøre solvensbehovet i overensstemmelse med instituttets individuelle risikoprofil, og de forhold instituttet driver sin forretning under, jf. punkt 18 i bilag 1. Instituttet forventes at tage hensyn til relevante risikoelementer beskrevet i bilag 1 til bekendtgørelse om opgørelse af risikoeksponeringer, kapitalgrundlag og solvensbehov.

3. Indtjening

Ifølge punkt 48 i bilag 1 vil instituttets evne til at opnå overskud indgå i vurderingen af solvensbehovet. Instituttet skal opgøre sin forventede indtjening forsigtigt og overveje om en lav indtjening giver anledning til et tillæg til solvensbehovet.

Finanstilsynet vurderer som udgangspunkt solvensbehovet ud fra basisindtjeningen i forhold til udlån og garantier før nedskrivninger og kursreguleringer. Dette mål er et udtryk for risikoen for, at basisindtjeningen som første buffer ikke kan dække tab på udlån og garantier.

Tabel 1: Benchmark for basisindtjening

Benchmark for basisindtjening (i pct. af udlån + garantier før nedskrivninger)	Udmåling af tillæg i det tilstrækkelige kapitalgrundlag (mio. kr.)
Pengeinstitutter i gruppe 1 med en basisindtjening (BI) mindre end 0,5 pct. af udlån og garantier bør afsætte ekstra kapital til at modstå kredittab fremadrettet.	Gruppe 1: For $BI < 0$: $(\text{udlån} + \text{garantier}) * 0,5/100$ For $0 < BI < 0,5$: $(\text{udlån} + \text{garantier}) * (0,5 - BI)/100$ For $BI > 0,5$: Intet tillæg
Institutter i gruppe 2-4 med en BI mindre end 1 pct. af udlån og garantier bør afsætte ekstra kapital til at modstå kredittab fremadrettet.	Gruppe 2-4: For $BI < 0$: $(\text{udlån} + \text{garantier}) * 1/100$ For $0 < BI < 1$: $(\text{udlån} + \text{garantier}) * (1 - BI)/100$ For $BI > 1$: Intet tillæg

Realkreditinstitutter med en BI mindre end 0,1 pct. af realkreditudlånet bør afsætte ekstra kapital til at modstå kredittab fremadrettet.	Realkreditinstitutter: For $BI < 0$: $(\text{udlån}) * 0,1/100$ For $0 < BI < 0,1$: $(\text{udlån}) * (0,1 - BI)/100$ For $BI > 0,1$: Intet tillæg
BI er indtjening før nedskrivninger på udlån, kursreguleringer og resultat af kapitalinteresser. Sat i forhold til udlån og garantier. Bemærk, at udlån og garantier ved beregning af tillæg til indtjeningsrisiko bør opgøres før nedskrivninger.	Eksempel pengeinstitutter: BI på 0,6 pct. af udlån og garantier. Udlån+garantier er 100 mio. kr. For et institut i gruppe 2-4 giver det et tillæg i det tilstrækkelige kapitalgrundlag på $100 * (0,4/100) = 0,4$ mio. kr. For et institut i gruppe 1 vil der ikke ske tillæg. Ved negativ BI kan tillægget for pengeinstitutter ikke overstige 0,5 henholdsvis 1 pct. af udlån og garantier.

Anm. : Benchmark for penge- og realkreditinstitutter skal ses i lyset af gruppernes gennemsnitlige nedskrivninger/hensættelser i perioden 1986-2017 på henholdsvis 0,83 i gruppe 1 og 1,29 pct. i gruppe 2-4. Benchmark for realkreditinstitutter skal ses i lyset af gennemsnitlige nedskrivninger/hensættelser i perioden 1992-2017 på 0,12 pct.

Det bemærkes i øvrigt, at Finanstilsynet offentliggør kreditinstitutternes størrelsesgruppering på Finanstilsynets hjemmeside.

Instituttet kan tage udgangspunkt i interne budgettal, hvis de pågældende tal er forsigtigt opgjort og godkendt af instituttets bestyrelse. Instituttet kan korrigere for ekstraordinære forhold.

Af punkt 49 i bilag 1 fremgår det, at instituttet også skal forholde sig til volatiliteten i den fremtidige indtjening. Høj volatilitet medfører en større budgetusikkerhed, hvorved førnævnte benchmark kan være utilstrækkelig forsigtigt, og derfor øger usikkerheden om instituttets kapitalplanlægning. Vurderingen af volatiliteten kan bl.a. inkludere analyser af de historiske udsving i indtjeningen og simple følsomhedsanalyser af budgettet på f.eks. nettorente- og gebyrindtægter, nedskrivninger m.v. Hvis der er høj volatilitet i indtjeningen, skal der tages hensyn hertil ved opgørelsen af solvensbehovet.

Der bør derudover tages højde for eventuelle regnskabsår, hvor den realiserede basisindtjening har været lavere end den budgetterede basisindtjening.

3.1 Eksempel

Et institut har haft en eller flere negative budgetafvigelser for basisindtjeningen indenfor de seneste år. På baggrund af instituttets historiske afvigelser stresses basisindtjeningen, således at den største negative afvigelse indenfor de seneste tre år fratrækkes det kommende års budgettal. Instituttet vurderer på baggrund heraf, om der er behov for et tillæg. Instituttet korrigerer for ekstraordinære forhold.

4. Udlånsvækst

4.1 Definition

I bilag 1 til bekendtgørelse om risikoeksponeringer, kapitalgrundlag og solvensbehov optræder både begrebet udlånsvækst og begrebet vækst. Udlånsvækst er særlig relevant i forhold til solvensbehovet.

Det er den forventede fremtidige udlånsvækst, der skal indgå i instituttets vurdering af det tilstrækkelige kapitalgrundlag og solvensbehovet, jf. punkt 52 i bilag 1. Det skyldes, at solvensbehovet skal afspejle fremtidige risici.

4.2 Indregning af forhold der skal tages i betragtning

Udlånsvækst medfører i sig selv et øget kapitalbehov i takt med, at udlånet kommer på bøgerne.

Ved en forøgelse af udlånet bør instituttet overveje, om der er en forøget risiko for, at der på et senere tidspunkt kan opstå tab som følge af væksten, jf. punkt 53 i bilag 1. Instituttet bør være særlig opmærksomt, hvis væksten er fremkommet ved ændringer i kreditstandarderne. En udlånsvækst kan også være fremkommet ved tilføjelse af nye ressourcer (f.eks. nyansættelser, filialåbninger m.v.). Instituttet bør her vurdere, om udlånsvæksten genererer tilstrækkelig forøget indtjening til at dække merudgifter eller eventuelle tab som følge af ændringer i udlånsporteføljen. Instituttet bør her inddrage, om vækst som følge af filialåbninger først på et senere tidspunkt generer tilstrækkelig indtjening til at dække omkostningerne ved udvidelsen, og om der bør afsættes et tillæg herfor.

En høj udlånsvækst er forbundet med en særlig høj risiko, jf. punkt 54 i bilag 1. Finanstilsynet vurderer som udgangspunkt en samlet år-til-år udlånsvækst på 10 pct. og derover som udlånsvækst, der under alle omstændigheder kan påføre instituttet en over-normal kreditrisiko, og som der derfor bør afsættes yderligere kapital i solvensbehovet til at dække.

Finanstilsynet vurderer som udgangspunkt solvensbehovet til den fremadrettede udlånsvækst ud fra forventningerne hertil og instituttets seneste hele års udlånsvækst som vist i følgende tabel.

Tabel 2: Benchmark for samlet udlånsvækst

Benchmark for samlet udlånsvækst (år-til-år i pct.)	Udmåling af tillæg i det tilstrækkelige kapitalgrundlag (mio. kr.)
Forventet udlånsvækst for det kommende år større end 10 pct.	$(8/100) * \text{udlån i kr. udover 10 pct.'s udlånsvækst} * \text{risikovægt (REA)}$
Udlånsvækst opgøres ekskl. repo-forretninger.	Kapitaltillæg er baseret på søjle 1 kravet på 8 pct. i institutter med forventet fremtidig vækst udover benchmark. Eksempel: En forventet udlånsvækst udover 10 pct. på 100 mio. kr., og hvor den samlede udlånsvækst forventes at ske til kunder med en gennemsnitlig risikovægt på 75 pct., giver et tillæg i det

tilstrækkelige kapitalgrundlag på $(8/100) * 100 * 0,75 = 6$ mio. kr.

Den gennemsnitlige risikovægt på 75 pct. i ovenstående eksempel vil variere fra institut til institut. Institutet skal i den anvendte risikovægt tage hensyn til udlånets underliggende risiko, f.eks. hvor der er tale om udlån til særligt risikofyldte brancher etc.

Anm. : Benchmark for udlånsvækst tager reference til Tilsynsdiamanten for pengeinstitutter, der opererer med en grænseværdi på 20 pct. Benchmark for kapitaltillæg er derved placeret, før instituttet rammer diamantens grænseværdi.

Instituttet kan tage udgangspunkt i budgettal for kommende vækst, hvis disse er robuste, dokumenterede og godkendt af instituttets bestyrelse.

Tager instituttet udgangspunkt i det seneste hele års udlånsvækst, kan instituttet overveje at anvende et højere skøn for det kommende års udlånsvækst i solvensbehovsopgørelsen, hvis instituttet vurderer, at det kommende års udlånsvækst bliver højere end den aktuelle udlånsvækst.

Instituttet bør, udover benchmark for forventet udlånsvækst på over 10 pct. for det kommende år, tage stilling til, om høj udlånsvækst i udvalgte segmenter medfører behov for kapitaltillæg. Det kan i særlig grad være tilfældet, hvis der er tale om f.eks. nye/perifere segmenter, særlige brancher og/eller geografiske områder.

Instituttet kan overveje, om et kapitaltillæg kan undlades i solvensbehovet for den del af udlånsvæksten, der kan henføres til opkøb eller fusioner, og hvor der samtidig sker en styrkelse af kapitalgrundlaget. På den anden side kan opkøb eller fusioner føre til en øget operationel risiko i forbindelse med integrationen. Det bør instituttet overveje ift. over-normal operationel risiko, jf. afsnit 9 nedenfor.

5. Kreditrisici

For et kreditinstitut vil det væsentligste element i solvensbehovet være kreditrisici. Finanstilsynet tager i sine vurderinger højde for forskellige former for kreditrisici. Det drejer sig først og fremmest om svagheder i udlånsbogen i form af kunder med finansielle problemer - men også om koncentrationer i udlånsbogen på bl.a. brancher og store eksponeringer. En stor koncentration mod enkelt kunder, grupper af kunder eller brancher kan øge risikoen for uventede tab i instituttets udlånsportefølje.

Ved opgørelsen af tabsrisici inddrages ikke blot kunder og lån, hvor der aktuelt er en forhøjet risiko for tab, men også kunder og lån med svaghedstegn, der indebærer en forhøjet tabsrisiko ved en konjunkturedgang.

Bemærk, at hvor instituttet kan korrigere kreditreservationerne for nedskrivninger, jf. f.eks. afsnit 5.1, kan instituttet kun foretage et fradrag i det omfang, nedskrivningerne reelt har reduceret den egentlige kernekapital. Har instituttet f.eks. valgt at anvende overgangsordningen for IFRS 9¹ ved kapitalopgørelsen, bør instituttet være opmærksom på, at en del af nedskrivningerne på en pågældende eksponering er tilbageført

som et tillæg til kapitalgrundlaget. Den del af nedskrivningen på den pågældende eksponering som tillægges den egentlige kernekapital ved anvendelse af overgangsordningen, kan instituttet ikke fradrage i opgørelsen af solvensbehovstillægget.

5.1 Kreditrisiko for store kunder med finansielle problemer

For større eksponeringer mod kunder med finansielle problemer bør der ske en vurdering af det forsigtigt skønnede tab på de enkelte eksponeringer, der udgør mindst 2 pct. af instituttets kapitalgrundlag.

Afgrænsningen af en eksponering er som udgangspunkt baseret på en sammenhørende kreditrisiko, jf. artikel 387-403 i Europa-Parlamentets og Rådets forordning nr. 575/2013 af 26. juni 2013 om tilsynsmæssige krav til kreditinstitutter og investeringsselskaber (CRR). I konkrete tilfælde kan det dog være, at det alene er dele af kundens samlede eksponering, der er svag. Hvor en sådan deleksponering ikke kan bringe den samlede eksponering i finansielle problemer, kan der alene solvensbehovsreserveres på den deleksponering, som er i finansielle problemer.

Det fremgår af punkt 58 i bilag 1, at instituttets vurdering af boniteten skal være på eksponeringer, der viser svaghedstegn. Kunder med finansielle problemer skal derfor som minimum omfatte:

- Bonitetskategori 1: Kunder med indikation på kreditforringelse. Det gælder uanset stadie
- Bonitetskategori 2c: Kunder med væsentlige svaghedstegn, men uden indikation på kreditforringelser.

Oversigt over Finanstilsynets bonitetskategorier ses i bilag A.

Bonitetsklassifikationen bør i denne forbindelse være baseret på kundens robusthed over en fuld konjunkturcyklus. Instituttet bør tage med i betragtning, at en økonomisk højkonjunktur kan forbedre kunders økonomiske situation og bonitet. Instituttet bør udvise forsigtighed, hvor en sådan forbedring ikke er robust overfor en konjunkturedgang. F.eks. bør instituttet vurdere, hvorvidt kundens indkomst eller indtjening er positivt påvirket af konjunkturerne, ekstraordinære forhold og forhold af en mere forbigående karakter. Instituttet bør også anlægge en forsigtig tilgang til kundens formueforhold og soliditet og tage højde for, at de underliggende aktivpriser kan være påvirket af konjunkturerne og markedsforhold af en midlertidig karakter. For eksempel skal en erhvervskunde, der anses for ikke at have finansielle problemer i en højkonjunktur, have en så robust økonomi, at erhvervskunden heller ikke vil have finansielle problemer, selvom indtjeningen og soliditeten udviser et forventeligt fald i en lavkonjunktur, jf. regnskabsindberetningsvejledningens bilag 6. Hvis det må forventes, at kundens økonomi bliver svag i en lavkonjunktur, bør kunden til solvensformål anses for at have finansielle problemer.

Den fremadskuende forsigtige vurdering bør foretages for kunder, hvor den forventes at kunne have betydning. Der er dog ikke tale om en egentlig stresstest. I en stresstest indgår en sandsynlighed for, at selv gode kunder kan blive nødlidende i et hårdt stress. Den fremadskuende forsigtige vurdering skal kun foretages for kunder, som kan få problemer under en konjunkturedgang som følge af, at de ikke er robuste overfor en forventelig påvirkning af indtjening og soliditet/formueforhold. Ofte vil det være kunder, som har forbedret indtjeningen under en højkonjunktur, og/eller hvor forbedring af soliditet/formueforhold afspejler stigninger i aktivværdier snarere end konsolidering.

For institutter, der anvender IRB-modeller, der i forvejen inddrager ovennævnte mere langsigtede konjunkturforskel, er der ikke behov for at foretage denne supplerende vurdering.

For andre institutter, der anvender en bonitetsklassifikation, der allerede afspejler ovenstående forhold, kan vurderingen af et tillæg tage udgangspunkt i denne.

Uudnyttede bevilgede kreditter indregnes i eksponeringen.

Det forsigtigt skønnede tab (tab givet misligholdelse) udgør det ”nettotab”, som ud fra en forsigtig og fremadrettet vurdering risikeres, hvis eksponeringer med kunder med finansielle problemer skal afvikles på grund af misligholdelse.

Ved opgørelsen af det forsigtigt skønnede tab bør eventuelle sikkerheder behandles ud fra et forsigtighedsprincip. Dette indebærer, at sikkerheder opgøres til den værdi, der kan realiseres indenfor en overskuelig periode med et fradrag. Pant i ejendomme er et typisk eksempel på anvendelse af sikkerhed. Ejendomme bør ikke indgå med mere end deres nuværende markedsværdi. Er afkastprocenterne på ejendomsmarkedet lave set i et historisk perspektiv, bør der ske fradrag i markedsværdien. Til at vurdere om afkastprocenterne er lave, kan instituttet f.eks. se på, hvordan afkastprocenterne har udviklet sig over de seneste 10 år. Instituttet bør også være opmærksomt på, at der for den enkelte ejendom kan være fastsat en meget lav afkastprocent. Hvis institutterne ikke har egnede data til at vurdere, om afkastprocenten er lav i et historisk perspektiv, kan markedsværdien korrigeres ved anvendelse af en afkastprocent, der er mindst 0,5 procentpoint højere end den af instituttet fastsatte markedsværdi for boligudlejningsejendomme. For kontor- og forretningsejendomme kan markedsværdien korrigeres ved anvendelse af en afkastprocent, der er mindst 1 procentpoint højere end den af instituttet fastsatte markedsværdi. Tilsvarende gælder for andre typer sikkerheder, at værdien skal opgøres forsigtigt. Er den aktuelle værdi understøttet af en aktuel positiv konjunktursituation eller andre markedsforhold af midlertidig karakter, bør der ske fradrag i værdiansættelsen.

Den vurderede markedsværdi efter fradrag bør således normalt reduceres med mindst 10 pct., der dækker realisationsomkostninger og generel usikkerhed om prisniveau. Realisationsomkostninger omfatter bl.a. mæglersalær, advokatombkostninger, forfaldne ejendomsskatter og afgifter samt eventuelle småreparationer, oprydning m.v. De 10 pct. dækker ikke over f.eks. tomgang eller færdiggørelse af projekter. Disse indregnes i prisen på ejendommen. Hvis indtægterne fra ejendommen ikke kan dække de foranstående prioriteter, bør der endvidere fratrækkes det opgjorte underskud for mindst et halvt år.

Låntagers eventuelle tilbagebetalingsevne baseret på en forsigtigt opgjort dividende og indtjeningsforhold kan under helt særlige omstændigheder indgå, hvis dette kan sandsynliggøres på en passende forsigtig vis. Er de aktuelle indtjeningsforhold understøttet af en aktuel positiv konjunktursituation eller andre markedsforhold af midlertidig karakter, bør der ske korrektion herfor i den forsigtigt opgjorte betalingsevne.

Hvis instituttets egne aktier udgør en betydelig del af debtors formue, bør instituttet udvise særlig forsigtighed i vurderingen af solvensbehov for den pågældende eksponering. Såfremt debtors tilbagebetalingsevne i udpræget grad er afhængig af værdien af instituttets egne aktier, bør værdien af disse sættes til nul ved udregning af det forsigtigt skønnede tab.

5.1.1 Eksempel

Et pengeinstitut har en erhvervseksponering (f.eks. produktionsvirksomhed) på 1 mio. kr., hvorpå der er nedskrevet 400.000 kr. Eksponeringen er sikret med pant i industriejendommen, lagre m.v., som udgør 500.000 kr. ud fra en forsigtig vurdering. Fradraget på panterne til dækning af bl.a. realisationsomkostninger, herunder liggetid, opgøres til f.eks. 50.000 kr. Det forsigtigt skønnede tab udgør således 550.000 kr., hvoraf der så er nedskrevet 400.000 kr., som derfor fratrækkes det forsigtigt skønnede tab. Der er foretaget et fradrag i kapitalgrundlaget på baggrund af NPE-bagstopperen på 50.000 kr., hvilket også fratrækkes det forsigtigt skønnede tab jf. afsnit 5.4. Netto udgør kreditreservationen 100.000 kr.

Eksponering		1.000.000
Værdien af sikkerheder	-	500.000
Realisationsomkostninger m.v.	+	50.000
Det forsigtigt skønnede tab		550.000
Nedskrivning	-	400.000
Fradrag for NPE-bagstopper		50.000
Netto kreditreservation		100.000

Det skal bemærkes, at nedskrivninger (jf. også eksemplet oven for) er baseret på regnskabsregler. I en solvensbehovsopgørelse bør anlægges mere forsigtige vurderinger på opgørelsen, herunder også på sikkerhedsværdier. Nettokreditreservationen på 100.000 kr. udtrykker forskellen mellem en forsigtig opgørelse, nedskrivningsreglernes og NPE-bagstopperens opgørelse.

Den beregnede netto kreditreservation fratrækkes søjle 1-kravet på eksponeringen. Ved en risikovægt på f.eks. 100 pct. udgør søjle 1-kravet 8 pct. af eksponeringen fratrullet nedskrivninger og fradrag fra NPE-bagstopperen og vægtet med 100 pct. svarende i eksemplet til $0,08 * (1.000.000 - 450.000) * 1,00 = 44.000$ kr. Tillægget til kapitalbehovet som følge af den konkrete eksponering udgør herefter $100.000 - 44.000 = 56.000$ kr. Hvis tillægget efter fradrag af søjle 1-kravet er negativt, gives der ikke tillæg.

For mindre institutter anbefales det, at institutterne dokumenterer solvensbehovsopgørelsen med en komplet liste over instituttets store kunder med finansielle problemer med tilhørende solvensreservationsopgørelse efter den i eksemplet foreskrevne metode.

5.2 Øvrige kreditrisici

Instituttet bør vurdere, hvorvidt der er særlige kreditrisici i den øvrige kreditportefølje (under 2 pct. af kapitalgrundlaget), som ikke er tilstrækkeligt dækket af søjle 1-kravet. Hvis dette er tilfældet, bør instituttet afsætte kapital til dækning heraf.

Instituttet bør i vurderingen af behovet for at afsætte kapital til dækning af øvrige kreditrisici redegøre for særlige forhold i instituttets kreditprofil i den øvrige del af kreditporteføljen (under 2 pct. af kapitalgrundlaget). Det bør indgå, om instituttet på de enkelte områder og brancher har en normal bonitet, eller om der er en unormalt høj andel af svage eksponeringer eller eksponeringer med indikation på kreditforringelse i en branche. Hvis f.eks. mere end hver tredje af eksponeringerne i en væsentlig branche har karakteren 1 eller 2c, vil der være grundlag for at vurdere tabsrisikoen, og hvorvidt der bør afsættes et beløb til den tabsrisiko. Det kan indgå i overvejelsen, hvor meget der samlet set er afsat i søjle 1 til de mindre eksponeringer.

Instituttet bør endvidere lade den fremtidige udvikling indgå i vurderingen, herunder at en branche med gode eksponeringer kan vise sig at give tab fremadrettet, hvis instituttet forventer, at flere kunder kan få finansielle problemer fremadrettet. Hvor flere risici er til stede på én gang, bør instituttet forholde sig til disse i sammenhæng. Finanstilsynet forventer, at institutterne dokumenterer vurderingen i form af en risikogennemgang af de relevante dele af den øvrige kreditportefølje. Både beregningsmetoder og forudsætninger skal i videst muligt omfang dokumenteres, jf. punkt 31, litra f, i bilag 1. I nedenstående er opstillet eksempler på, hvordan instituttet kan vurdere på sin kreditprofil i den øvrige del af kreditporteføljen.

Som en del af vurderingen af den fremtidige udvikling i kundernes økonomi bør ESG -risici inddrages. Risikomitigerende faktorer kan i den sammenhæng inddrages, hvis disse er tilpas sikre.

For så vidt angår klima og miljømæssige risici, bør der både tages hensyn til omstillingsrisici og fysiske risici. Med omstillingsrisici menes de risici, som opstår som følge af omstillingen af økonomien til en mere bæredygtig tilstand. Disse risici vil oftest være forbundet med politiske tiltag samt teknologiske og adfærdsmæssige ændringer. Der bør i den forbindelse tages stilling til potentiel forværring af kundernes økonomiske situation, som følge af omstilling til nye teknologier og efterlevelse af krav og regulering.

Et eksempel er bilindustriens omstilling til produktion af elbiler. Udsigten til klimaændringer har ført til politiske tiltag som afgiftsfritagelser og indførelse af miljøzoner og til ændrede forbrugerpræferencer. Derudover ser teknologiskiftet til produktion af elbiler ud til at have rykket ved konkurrenceevnen for den europæiske bilindustri til fordel for asiatiske bilproducenter. Samlet set er det en omstillingsproces, som er startet ved udsigten til klimaændringer, men hvor en mulig øget kreditrisiko og markedsrisiko for institutterne skyldes investeringsbehov og øgede omkostninger for virksomheder i hele værdikæden for bilindustrien, fra underleverandører til forhandlere, serviceværksteder og tankstationer.

Et andet eksempel er landbruget, hvor en CO₂e-afgift kan påvirke prisen på jord og andre aktiver samt landbrugets indtjening gennem øget afgift eller øgede omkostninger til omstillingstiltag, som kan reducere CO₂e-udledningen.

Med fysiske risici menes risici, som knytter sig til kroniske ændrede klimaforhold eller ændringer i ekstreme vejrhændelser, f.eks. oversvømmelse af ejendomme fra kyster (stormflod) og ekstremregn (skybrud) eller hyppigere forekommende tørke i relation til landbrug.

Samtidig kan det være relevant at foretage følsomhedsanalyser på bagvedliggende sikkerhedsværdier, hvis instituttets sikkerheder er koncentreret på få typer af sikkerheder som f.eks. fast ejendom, herunder jord. Hvis sådanne følsomhedsanalyser viser betydelige risikokoncentrationer og tabsrisici, bør der afsættes kapital til dækning heraf. Tilsvarende gør sig gældende for leasingaftaler, hvis leasingaftalens betalinger ikke sikrer fuld dækning af aktivets værdi ved leasingaftalens udløb. Såfremt instituttet har en stor koncentration af overnormal risiko på realisationen af leasingaktiver, bør instituttet afsætte kapital til dækning heraf.

Instituttet bør tillige tage højde for den risiko, der følger af, at kunder eller brancher er særligt udsat for rente- og/eller valutarisici (FX-udlån). Dette kan instituttet bl.a. vurdere ved hjælp af følsomhedsanalyser, jf. også afsnit 13.

Institutterne bør tage hensyn til den iboende kreditrisiko, som rentestigninger vil medføre i form af øgede rentetilskrivninger på variabelt forrentede lån og reducerede sikkerhedsværdier. Institutterne bør således tage højde for, at rentestigninger vil kunne medføre en forringet tilbagebetalingsevne hos kunderne, og at dette i særlig grad gør sig gældende hos kunder, der allerede har svaghedstegn.

Finanstilsynet forventer, at det i dokumentationen af solvensbehovet er beskrevet, hvorledes instituttet har taget højde for rente- og/eller valutarisici, herunder gennem følsomhedsberegninger af kunderne.

5.2.1 Eksempler

Et pengeinstitut har i sin kreditportefølje under 2 pct. af kapitalgrundlaget en høj andel af svage eksponeringer i en given branche. Instituttet vurderer (eventuelt gennem stikprøver), at der i gennemsnit på eksponeringer med finansielle problemer i branchen ved en forsigtig opgørelse af sikkerheder m.v. er en tabsrisiko på 300 mio. kr. udover nedskrivningen, hvor der alene er et søjle 1-krav på 200 mio. kr. Tillægget til solvensbehovet udgør derved blanco fratrullet søjle 1-kravet: $300 - 200 = 100$ mio. kr.

Et andet pengeinstitut vurderer, at der er øget tabsrisiko i en branche pga. dårligere fremtidsudsigter. Instituttet beregner forventede og eventuelle yderligere tab som følge af udviklingen ved at korrigere bonitet og sikkerhedsværdier. Instituttet vurderer, at der selv efter en forøgelse af de gruppevisse nedskrivninger på 50 mio. kr. er en forøget tabsrisiko, der overstiger søjle 1-kravet. Instituttet reserverer denne risiko.

Et institut trækker data på kunder i bonitetskategorierne 2c og 1, som betaler en lavere rente end normalt for kunder med disse boniteter. Formålet er at kunne vurdere hvilke kunder, der kan komme i vanskeligheder ved en rentestigning. Den lave rente kunne indikere, at disse kunder ikke kan tåle en rentestigning, og instituttet vælger derfor at tage et tillæg til solvensbehovet svarende til f.eks. 8 pct. ekstra af risikoeksponeringen for kunderne. Instituttet tager hensyn til, at dele af risikoen allerede kan være afdækket som følge af f.eks. fradrag på baggrund af NPE-bagstopperen.

Et pengeinstitut er koncentreret på en branche, der anses som værende risikofyldt. Instituttets udlån og garantier til branchen udgør 25 pct. af det samlede udlån og garantier under 2 pct. af kapitalgrundlaget, hvilket er højere end sektorens gennemsnitlige eksponering mod branchen. Instituttet opgør den samlede blanco på kunder i branchen med finansielle problemer til 200 mio. kr. Instituttet tager et tillæg for den andel af kunder i branchen med finansielle problemer, som ligger udover sektorens gennemsnitlige niveau på f.eks. 15 pct. Udgangspunktet for tillæggets størrelse er:

$$200 \text{ mio. kr.} * ((25-15)/25) = 80 \text{ mio. kr.}$$

Herfra kan instituttet fratrække en skønsmæssig vurdering af søjle 1-kravet (på de 10 procent) samt de til branchen tilhørende søjle 2-tillæg, der følger af beregningen af HHI-indekset, jf. afsnit 5.3.2. Hvis tillægget efter fradrag af søjle 1-kravet er negativt, gives der ikke tillæg.

Et pengeinstitut med eksponeringer, som er særligt koncentreret på en sektor og samtidig er udsat for omstillingsrisici eller fysiske risici, vurderer behovet for søjle II-tillæg, som kan dække risici for tab udover, hvad der eventuelt måtte være dækket via nedskrivninger og søjle I-krav.

Det kunne f.eks. være et institut, som er koncentreret på landbrug. Institutet kan opgøre et grundlag for søjle II-tillægget, som blankoen på deres landbrugseksponeringer fratrasket eksisterende kapitalreservationer via nedskrivninger, søjle I-tillæg og NPE-bagstopper fradrag. Der tages herudover højde for ændringer i sikkerhedsværdierne (værdi af jord og aktiver) som følge af afgiften, hvis instituttet vurderer de ikke allerede er indtruffet. Metoden beskrives nærmere nedenfor, men andre metoder kan i sagens natur anvendes.

Hvis instituttet har tilstrækkeligt datagrundlag, kan det foretage en vurdering af afgiftens betydning for de enkelte kunders bonitet. Effekterne på indtjening og sikkerhedsværdier kan f.eks. vurderes på baggrund af Svarer-udvalgets estimater for produktionsfald og -værdi samt afsætningspriser. Effekterne bør dog forhøjes med i størrelsesorden 50 pct. for at tage højde for usikkerhederne i estimaterne. Der kan anvendes et andet og mere retvisende udgangspunkt, hvis instituttet har et sådan. Hvis kunder vurderes at blive konkurstruede, som følge af afgiften, reserveres blankoen som et søjle II-tillæg.

Hvis instituttet ikke kan identificere de enkelte kunder, som bliver konkurstruede, kan instituttet reservere en andel af den samlede blanko for landbrugskunderne, svarende til det gennemsnitlige forventede tab, som f.eks. bestemmes på baggrund af Svarer-udvalget estimater for konkursrisiko. Effekterne bør dog forhøjes med i størrelsesorden 50 pct. for at tage højde for usikkerhederne i estimaterne.

Instituttet vurderer herudover, om afgiften kan have afledte effekter på andre kunder i instituttet, som har en tilknytning til landbrug.

Hvis instituttet har foretaget nedskrivninger via ledelsesmæssige skøn vedrørende afgiften, som ikke kan henføres til enkelte kunder ved opgørelse af blankoen, modregnes det ledelsesmæssige skøn det samlede søjle II-tillæg vedrørende afgiften.

5.3 Kreditrisikokoncentration

Kreditrisikokoncentration opstår som følge af ujævn fordeling af udlånseksponeringer. Der eksisterer flere former for sådanne koncentrationsrisici, jf. punkt 64 i bilag 1, som geografisk koncentration, koncentration på store eksponeringer, koncentration på erhvervsudlån, koncentration på brancher og koncentration på sikkerheder. Institutet skal ved brug af følsomhedsanalyser tage højde for sådanne relevante koncentrationsrisici i sin opgørelse af solvensbehovet, jf. punkt 63 i bilag 1.

Alle institutter forventes som minimum at forholde sig til koncentration på brancher samt koncentration på individuelle eksponeringer, men andre typer af koncentrationsrisiko kan også være af stor betydning for det enkelte institut. Det centrale ved koncentrationsrisiko er, at selvom det forventede tab er uændret som følge af koncentration, så øger koncentrationsrisiko sandsynligheden for store uventede tab.²

Finanstilsynet vurderer som udgangspunkt søjle 2-tillægget som følge af koncentrationsrisiko på individuelle eksponeringer og brancher ved metoderne anvist i afsnit 5.3.1 og 5.3.2.

IRB-institutter bør foretage en grundigere vurdering, der i højere grad forholder sig til instituttets egne risici, erfaringer og data. Vurderingen kan bero på både kvalitative og kvantitative analyser, der belyser problemstillingen fra forskellige vinkler.

Som følge af antagelserne i IRB-metoden bør alle IRB-institutter som udgangspunkt have et søjle 2-tillæg for kreditkoncentrationer på enkeltkunder og erhvervsbrancher – uanset om Finanstilsynets benchmarkberegning ville have medført et tillæg.

5.3.1 Koncentrationsrisiko på individuelle eksponeringer (single name concentration)

Ved vurdering af koncentrationsrisiko på individuelle eksponeringer skal instituttet forholde sig til, hvor ujævn fordelingen af eksponeringsstørrelser i dets udlånsportefølje er, uagtet om boniteten er god, jf. punkt 64, litra a i bilag 1. Det er erfaringen fra institutter, der har fået problemer, at de ofte har haft et væsentligt omfang af relativt store eksponeringer. Når et lille antal eksponeringer udgør en forholdsvis stor andel af den samlede eksponeringsmasse, vil effekten af, at nogle af de største eksponeringer bliver nødlidende, have stor betydning for instituttets økonomiske sundhed. Det er denne risiko, der skal afsættes tilstrækkelig kapital til at dække. Institutter med relativt få eksponeringer er derfor også omfattet af koncentration på individuelle eksponeringer, uagtet en ellers jævn fordeling af eksponeringsstørrelser.

Finanstilsynet vurderer som udgangspunkt solvensbehovet til koncentrationsrisiko på individuelle eksponeringer ved følgende formel.

Tillæg i tilstrækkelig kapitalgrundlag/solvensbehov:

$$\left(\sqrt{A_{20} - 4\%} / 125 \right) \cdot REA \cdot (1 - SR_{20})$$

hvis $A_{20} > 4$ pct. ellers 0

A_{20} er andelen af de 20 største eksponeringer i procent af den samlede eksponeringsmasse.

REA er her den samlede risikoeksponering for kreditrisiko ekskl. kreditinstitutter.

SR_{20} er andelen af eksponeringsmassen for de 20 største eksponeringer, der er solvensreserveret³. SR_{20} beregnes ift. den samlede eksponeringsmasse efter nedskrivninger for de 20 største eksponeringer.

$$SR_{20} = \frac{\text{Solvensreservation i søjle 2 på de 20 største eksponeringer}}{\text{Samlet eksponeringsmasse for de 20 største eksponeringer efter nedskrivninger}} \cdot SR_{20} \in [0; 1]$$

En eksponering er den samlede kreditfacilitet inkl. trukne faciliteter efter nedskrivninger, men uden hensyntagen til sikkerheder. Repo-forretninger indgår ikke. Eksponeringer mod kreditinstitutter, nulvægtede offentlige enheder, som f.eks. Garantiformuen, centralbanker, og ECAI ratede stater, som kvalificerer til kreditkvalitetstrin 1 (jf. CRR-artikel 114), herunder den danske stat, kommuner etc., samt koncerninterne eksponeringer medtages ikke i A_{20} .

De angivne tillæg skal betragtes som benchmark for instituttets egen vurdering af koncentrationsrisiko. Afvigelser i forhold til disse benchmark kræver fyldestgørende dokumentation af, at opgørelsen er sket på passende forsigtig vis.

IRB-institutter, der anvender formelen som benchmark, bør vurdere relevansen af gulvet for deres portefølje.

Det bemærkes, at koncentrationsrisikoen på individuelle eksponeringer skal adskilles fra vurderingen af, om instituttet lovligt kan opretholde sin største eksponering, jf. punkt 46 og 47 i bilag 1.

5.3.2. Koncentrationsrisiko på brancher (*sector concentration risk*)

Ved vurdering af koncentrationsrisiko på brancher skal pengeinstituttet forholde sig til, hvor ujævnt fordelt instituttets udlånsportefølje er på brancher. Dette uagtet, at eksponeringerne måtte have en god bonitet. Det er erfaringen fra institutter, der har fået problemer, at de ofte har haft et væsentligt omfang af eksponeringer indenfor relativt få brancher.

Når et instituts eksponeringer er fordelt på et relativt lille antal brancher, vil effekten af en økonomisk tilbagegang i en eller flere af disse brancher have stor betydning for instituttets økonomiske sundhed. Det er denne risiko, der skal afsættes tilstrækkelig kapital til at dække. Fokus er det uventede tab. Jo mere koncentreret et institut er på enkelte brancher, jo større vil udsvinget i nedskrivningerne potentielt være. Pointen er derfor ikke, hvorvidt der er tale om eksponeringer mod gode eller dårlige brancher på et aktuelt tidspunkt, men snarere den potentielle volatilitet i fremtidige nedskrivningsprocenter.

Realkreditinstitutterne har en helt særlig profil, der kan henføres til institutternes kerneforretning. Realkreditinstitutterne bør dog overveje i hvilket omfang, der er en koncentrationsrisiko, som bør adresseres og afsættes kapital til. IRB-institutter kan se bort fra den nedenfor anviste metode.

5.3.3 Eksempel

I 2010 var sektorens højeste nedskrivningsprocent på branchen 'bygge og anlæg'. Blandt sektorens laveste nedskrivningsprocenter var branchen 'information og kommunikation'. En erhvervsportefølje koncentreret mod 'information og kommunikation' ville således med stor sandsynlighed have lavere nedskrivningsprocent end en portefølje koncentreret mod 'bygge og anlæg'. Ved en IT-boble, som den i starten af 2000'erne, kan det modsatte gøre sig gældende. I begge tilfælde kunne risikoen have været imødegået ved en mere diversificeret portefølje, hvorved man opnår lavere volatilitet i nedskrivningsprocenterne.

Til at måle graden af koncentration på brancher anvender Finanstilsynet Herfindahl Hirschman-indekset (HHI) opgjort før nedskrivninger. Den maksimalt koncentrerede portefølje, der ikke giver anledning til tillæg, har et HHI på 0,2. Dette svarer til, at andelen af eksponeringer på hver branche maksimalt er 20 pct. Som følge af antagelserne i IRB-metoden ser Finanstilsynet som udgangspunkt bort fra gulvet ved vurderingen af IRB-institutternes koncentration på brancher. IRB-institutterne bør gøre det samme ved deres benchmarking.

Ved beregning af et tillæg, vil tillæggets størrelse afhænge af, hvor langt HHI ligger over 0,2.

Tillægget justeres for andelen af de totale erhvervseksponeringer, der er solvensreserveret, hvor SR_{erhverv} er andelen af de totale erhvervseksponeringer, der er solvensreserveret (i søjle 2), sat i forhold til den samlede masse for erhvervseksponeringer før nedskrivninger.

$$\underline{SR_{\text{erhverv}}} = \frac{\text{Solvensreservation i søjle 2 på erhvervseksponeringer}}{\text{samlet erhvervseksponering før nedskrivninger}} \cdot \underline{SR_{\text{erhverv}}} \in [0; 1]$$

REA_{erhverv} er den samlede risikoeksponering for erhverv.

Finanstilsynet vurderer som udgangspunkt solvensbehovet for koncentrationsrisiko på brancher som vist i nedenstående tabel:

Tabel 3: Benchmark for koncentrationsrisiko på brancher

HHI – Herfindahl Hirschman-indeks	Tillæg i tilstrækkeligt kapitalgrundlag/solvensbehov
$HHI \leq 20$ pct.	0
$HHI > 20$ pct.	$\sqrt{\frac{HHI - 0,2}{275}} * \underline{REA_{\text{erhverv}}} * (1 - \underline{SR_{\text{erhverv}}})$

Anm. : Kun for eksponeringer relateret til erhverv (definition af HHI i bilag B). HHI opgøres før nedskrivninger. Ved udmåling af kapitaltillægget kan der korrigeres for nedskrivninger på brancher med høj koncentration.

Tabellens opstillede niveau skal betragtes som benchmark for instituttets egen vurdering af koncentrationsrisiko. Afvigelser i forhold til benchmark kræver fyldestgørende dokumentation af, at opgørelsen er sket på passende forsigtig vis.

Instituttet bør som minimum opdele brancherne som anvist i bilag B, dog kan instituttet tage udgangspunkt i andre branchefordelinger (f.eks. GICS), såfremt instituttet kan dokumentere, at det giver et mere retvisende billede af instituttets koncentrationsrisiko end branchefordeling efter DB07-standarden.

5.4 Krav til minimumsdækning af tab for nødlidende eksponeringer (NPE-bagstopperen)

Den 26. april 2019 trådte Europa-Parlamentets og Rådets forordning (EU) 2019/630 af 17. april 2019 om ændring af forordning (EU) nr. 575/2013, for så vidt angår krav til minimumsdækning af tab for nødlidende eksponeringer i kraft. Denne forordning indførte et nyt krav til institutternes minimumsdækning af tab for nødlidende eksponeringer (non-performing exposures, NPEs).

Institutterne skal ifølge dette krav opgøre en minimumsdækning af tab for hver nødlidende eksponering (også kaldt NPE-bagstopper). Denne minimumsdækning af tab skal herefter sammenholdes med summen af nedskrivninger og øvrige reduktioner i kapitalgrundlaget for den pågældende eksponering. Hvis minimumsdækningen af tab for en nødlidende eksponering er større end nedskrivninger og øvrige reduktioner i kapitalgrundlaget for denne eksponering, skal instituttet fradrage forskellen i sin egentlige kernekapital.

Fradrag i kapitalgrundlaget, som følger af NPE-bagstopperen, behandles på samme måde som nedskrivninger ved opgørelsen af det individuelle solvensbehov. F.eks. vil et fradrag i kapitalgrundlaget på baggrund af NPE-bagstopperen på en stor kunde i finansielle problemer kunne modregnes den reservation, som instituttet beregner under pkt. 5.1 i denne vejledning.

Instituttet bør herudover være opmærksom på, om der er risici i relation til fradrag i kapitalgrundlaget som følge af NPE-bagstopperen, som bør afdækkes i solvensbehovet. Instituttet bør i den forbindelse være opmærksom på eventuelle stigninger i fradraget i kapitalgrundlaget på baggrund af NPE-bagstopperen indenfor de næste 12 måneder, f.eks. i forbindelse med undtagelser i medfør af overgangsordningen, og vurdere, om stigningen bør give anledning til et solvenstillæg på nuværende tidspunkt. Hvis der er tale om en stigning, som vil få signifikant negativ indflydelse på instituttets overdækning til kapitalkravene, bør det i udgangspunktet føre til en solvensreservation. Ved opgørelsen af denne reservation kan instituttet tage hensyn til, at der for de nødlidende eksponeringer, som leder til stigningen i fradraget, allerede kan være foretaget solvensreservations f.eks. under afsnit 5.1.

5.5 Modpartsrisiko

Modpartsrisiko er kreditrisikoen på transaktioner, inden den endelige afvikling af transaktionens pengestrøm, hvilket primært er relevant for derivattransaktioner. Modpartsrisiko afviger fra almindelig kreditrisiko, da skyldnerforholdet og eksponeringen kan ændre sig i kontraktens løbetid, som følge af ændringer i værdien på det underliggende aktiv på derivatkontrakten.

Instituttet kan derfor have koncentrationsrisiko imod en modpart, uanset at modpartsrisikoeksponeringen på nuværende tidspunkt er begrænset, da eksponeringen potentielt kan stige væsentligt i kontraktens løbetid.

Institutter med modpartsrisikoen koncentreret på få modparter bør vurdere, hvorvidt denne koncentrationsrisiko er tilstrækkeligt dækket af søjle 1. Her kan instituttet forholde sig til den bevilling, som de største modparter er tildelt, og den potentielle kreditrisiko som instituttet kan opbygge på baggrund af modpartsrisikoen.

Tilsvarende kan instituttet være koncentreret på enkelte risikofaktorer, hvis en ændring i f.eks. en specifik rentesats vil øge instituttets eksponering væsentligt over for instituttets derivatmodparter.

Instituttet bør vurdere, om koncentrationsrisici relateret til modpartsrisiko er overnormale, og i så fald om der bør afsættes et beløb i søjle-2 til afdækning af risikoen.

5.5.1 Modpartsrisiko - *Wrong-way risk*

”Wrong way risk” (WWR) opstår, når eksponeringen over for en modpart og modpartens kreditværdighed hænger sammen.

Specifik WWR opstår, når eksponeringen direkte stiger, når modpartens kreditværdighed falder, f.eks. hvis man modtager obligationer fra et andet selskab i samme gruppe som sikkerheder, eller hvis man sælger obligationsfutures på obligationer til et andet selskab i samme gruppe.

Generel WWR opstår, når der er en sammenhæng imellem modpartens kreditværdighed og generelle markedsbevægelser, f.eks. hvis der handles store renteswap-transaktioner med andelsboligforeninger eller energifutures med energiselskaber.

Institutter med et væsentligt omfang af derivater bør beskrive deres eksponering over for specifik og generel WWR og bør vurdere, om risikoen er tilstrækkeligt dækket i søjle 1⁴.

6. Markedsrisici

6.1 Definition

Markedsrisiko defineres som risikoen for, at værdien af en portefølje af finansielle instrumenter forringes som følge af kurs- og prisændringer på de finansielle markeder. Risiciene forekommer både på aktiv- og passivside af balancen samt ved afledte finansielle instrumenter (derivater), hvor det kun er derivatets positive eller negative markedsværdi, som forekommer på balancen.

Instituttet skal vurdere markedsrisikoen med henblik på alle relevante risikotyper, herunder rente-, kredit-, valuta- og aktierisici. Renterisici vurderes både på instituttets aktiviteter i og uden for handelsbeholdningen. Risici ved utilstrækkelig kontrol og styring af markedsrisici skal opgøres under operationelle risici.

Institutter, der anvender godkendte VaR-modeller til at beregne kapitalkravet under søjle 1, forventes ikke at følge de anviste metoder nedenfor for de områder, som er dækket af VaR-modellen.

Institutter, der anvender ikke-godkendte VaR-modeller til at opgøre søjle 2, bør forholde sig til de kvantitative krav, der gælder for institutter, som har godkendte VaR-modeller i søjle 1, og vurdere, hvorvidt disse er relevante for deres VaR-opgørelse⁵. Hvis institutterne vurderer, at kravene ikke er relevante for deres opgørelse, bør en redegørelse herfor fremgå af instituttets ICAAP.

6.2 Forhold der bør tages i betragtning

Instituttet bør foretage en samlet vurdering af, hvorvidt alle markedsrisici er tilstrækkeligt dækket af søjle 1, og hvor meget kapital, der i givet fald skal afsættes i solvensbehovet. Instituttet bør også forholde sig til, at flere tab på markedsrisici kan opstå samtidigt, f.eks. kan risici forstærke hinanden, hvilket specielt observeres i lavkonjunkturer, hvor korrelationer typisk stiger på tværs af risici.

Finanstilsynet tager afsæt i nedenstående benchmark for, hvornår generel renterisiko i handelsbeholdningen og valutarisiko ikke er tilstrækkeligt dækket af søjle 1. Metoden foreskriver også, hvordan Finanstilsynet fastsætter tillæg i solvensbehovet.

Generel renterisiko uden for handelsbeholdningen og kreditspændrisiko i og uden for handelsbeholdningen er ikke omfattet af søjle 1. Finanstilsynet tager afsæt i de nedenstående benchmark for, hvad der udgør en tilstrækkelig afdækning i søjle 2. For så vidt angår aktierisiko tager Finanstilsynet udgangspunkt i instituttets egen analyse af behovet for at tage et søjle 2-tillæg til dækning af aktierisiko.

Tager instituttet udgangspunkt i en anden metode end den, der fremgår af vejledningen, skal instituttet godtgøre validiteten af den anvendte metode og dokumentere, at den korrekt afspejler instituttets risiko-

profil. Instituttet skal fyldestgørende dokumentere, at den anvendte metode giver et retvisende billede, og at opgørelsen i øvrigt er sket på passende forsigtig vis. Kravene til dokumentationen er større, såfremt instituttet anvender en ikke bredt anvendt metode til opgørelse af solvensbehovet.

6.3 Generel renterisiko

Generel renterisiko er risikoen for tab som følge af ændringer i markedsrenter. Opgørelsen af renterisiko er baseret på opgørelser af varighed og den modificerede varighed ved instituttets positioner, som er mål for rentefølsomheden. Positioners renterisiko vil være positiv, hvis positioner giver et tab ved en rentestigning og en fortjeneste ved et rentefald. Tilsvarende vil positioners renterisiko være negativ, hvis de giver en fortjeneste ved en rentestigning og et tab ved et rentefald.

Opgørelsen af eventuelle søjle 2-tillæg for generel renterisiko bør foretages særskilt i og uden for handelsbeholdningen.

Udgangspunktet for opgørelsen af kapitaltillægget er, at der ikke kan ske netting mellem positioner i og udenfor handelsbeholdningen. Det er dog fortsat muligt at nette den generelle renterisiko for de positioner, der ligger i handelsbeholdningen, såfremt det sker for positioner i det samme varighedsbånd. Tilsvarende kan renterisiko for positioner, der ligger uden for handelsbeholdningen, nettes efter samme princip.

Instituttet kan basere opgørelsen på de samme varighedsbånd, der anvendes for instituttets indberetninger til Finanstilsynet, for regnskabsindberetningen⁶, den alternative standardmetode (SA-FRTB) eller EBAs ITS on IRRBB reporting. Alternativt kan kreditinstitutter anvende de 19 varighedsbånd, der fremgår af bilag C. Instituttet bør anvende andre og flere varighedszoner, såfremt disse er mere relevante for instituttets rentestruktur på opgørelsestidspunktet.

Ved opgørelsen af renterisici bør instituttet ikke tage udgangspunkt i de aktuelle positioner, men tage udgangspunkt i at instituttet påtager sig de maksimale risici, der er tilladt inden for de grænser, som bestyrelsen har sat for direktionens beføjelser til at tage renterisici, jf. § 70, stk. 2, i lov om finansiel virksomhed. Instituttet kan alternativt tage udgangspunkt i instituttets maksimale rammeudnyttelse de seneste 12 måneder. Dette forudsætter dog, at instituttet kan redegøre for, at det er realistisk, at instituttet kan holde sig inden for dette niveau fremadrettet, hvorfor de af bestyrelsen fastsatte rammer, er højere, og hvorfor disse højere rammer ikke forudsættes anvendt.

Instituttet bør desuden være opmærksom på, at hvis der sker ændringer i dets risikoprofil, bør det give anledning til en fornyet vurdering af, om størrelsen af tillæggene til renterisikoen fortsat er retvisende.

6.3.1 Generel renterisiko i handelsbeholdningen

I tabellen nedenfor fremgår et benchmark for renterisiko inden for handelsbeholdningen til identifikation af kreditinstitutter med overnormal renterisiko, og hvor Finanstilsynet vurderer, at der er behov for, at institutterne foretager en yderligere reservation i søjle 2.

Tabel 4: Benchmark for renterisiko i handelsbeholdningen

Benchmark for renterisiko inden for handelsbeholdningen (i pct. af kernekapital)	Udmåling af tillæg i det tilstrækkelige kapitalgrundlag (mio. kr.)
Renterisiko inden for handelsbeholdningen ved et stød på 1 procentpoint og opgjort i procent af kernekapital, opgjort på baggrund af maksimal rammeudnyttelse, jf. afsnit 6.3.	$(\text{Renterisiko i pct.} - 4 \text{ pct.}) * \text{kernekapital} * 2$ Kapitaltillæg er derved baseret på et rentestød på 200 basispunkter for renterisiko ud over det anviste benchmark. Eksempel: Renterisikoen er 10 pct. og kernekapitalen er 150 mio. kr. Det giver et tillæg i det tilstrækkelige kapitalgrundlag på $((10-4) / 100) * 150 * 2 = 18 \text{ mio. kr.}$

Anm. : Institutet kan tage udgangspunkt i standardmetoderne, der er grundlaget for indberetningerne⁷ til Finanstilsynet. Gruppe 4-institutter skal ikke foretage denne indberetning til Finanstilsynet, men bør forholde sig til beregningen ved solvensbehovsopgørelsen.

Instituttet bør udover ovenstående parallelforskydning også opgøre sin eksponering over for rentestrukturrisiko f.eks. ved de rentevip og rentestød i den korte ende af rentekurven, som er beskrevet i tabel 7. Opgørelsen af rentestrukturrisikoen bør fremgå som en del af solvensbehovsopgørelsen.

6.4 Kreditspændrisiko

Kreditspændet angiver forskellen i afkast mellem forskellige obligationstyper med samme udsteder og samme løbetid, eller mellem obligationer udstedt af forskellige udstedere, men af samme type og med samme løbetid. Kreditspændet angiver dermed f.eks. merrenten på obligationsudstedere med forskellig kreditværdighed eller på en efterstillet obligation. Kreditspændet følger primært af udstederens kreditværdighed, men kan også være et udtryk for forskelle i obligationens likviditet eller rangorden. Kreditspændet vil således være højere for udstedere med lavere kreditværdighed, for efterstillede og for illikvide obligationsserier.

Kreditspændrisikoen er dermed risikoen for, at kreditspændene på udstederne i obligationsbeholdningen ændrer sig ugunstigt for kreditinstituttet. Tab kan f.eks. opstå som følge af, at kreditrisikoen (kreditspændet) på realkreditobligationer i forhold til statsobligationer ændres. Kreditspændrisikoen er særlig relevant for institutter med betydelige realkredit- og kreditobligationsbeholdninger, hvilket vil være tilfældet for langt de fleste danske kreditinstitutter.

Risikoen er også relevant for obligationer, hvor den generelle risiko er afdækket, og obligationer med begrænset renterisiko (f.eks. floaters).

6.4.1 Kreditspændrisiko i handelsbeholdningen

Den specifikke renterisiko i søjle 1 beregnes udelukkende for misligholdelsesrisiko. Kreditspændrisikoen er derfor ikke afdækket i søjle 1. Som led i vurderingen af solvensbehovet bør instituttet forholde sig til kreditspændrisikoen på obligationsbeholdningen og på derivater, hvor det underliggende aktiv har kreditspændrisiko. Instituttet bør som udgangspunkt forholde sig til statsobligationer, realkreditobligatio-

ner, finansielle kreditobligationer og øvrige kreditobligationer separat. Såfremt omfanget af en eller flere af disse obligationstyper er meget begrænset, kan instituttet vælge at se bort fra disse. Instituttet bør redegøre for, at risikoen på positioner, der ikke medtages i opgørelsen af solvensbehovet, er begrænset.

Instituttet bør basere opgørelsen af et tillæg på et beregnet tab på baggrund af kreditspændudvidelser, der forsigtigt afspejler den historiske udvikling i kreditspændene. Der bør tages højde for, at korte positioner ikke nødvendigvis vil afspejle samme bevægelse som den øvrige beholdning, og der bør derfor ikke som udgangspunkt nettes for en eventuel fortjeneste i scenariet for korte positioner, medmindre de lange positioner og de korte positioner vedrører samme modparter.

For institutter med en normal sammensætning i obligationsbeholdningen anses nedenstående kreditspændudvidelser som tilstrækkeligt forsigtige. Kreditspændudvidelserne er baseret på stats- og realkreditobligationer med højeste rating AAA rating fra et ratinginstitut samt kreditobligationer med investment grade rating. For obligationer der ikke er omfattet af nedenstående benchmark, bør instituttet konkret vurdere, hvilken kategori der resulterer i en tilstrækkeligt konservativt følsomhedsberegning for den pågældende obligationstype. Hvis ingen af nedenstående følsomhedsberegninger er tilstrækkelige, bør instituttet anvende en hårdere tilgang.

Ved opgørelsen af kreditspændrisiko bør instituttet ikke tage udgangspunkt i de aktuelle positioner, men tage udgangspunkt i at instituttet påtager sig de maksimale risici, der er tilladt inden for de grænser, som bestyrelsen har sat for direktionens beføjelser til at tage kreditspændrisiko, jf. § 70, stk. 2, i lov om finansiell virksomhed. Instituttet kan alternativt tage udgangspunkt i instituttets maksimale rammeudnyttelse de seneste 12 måneder. Dette forudsætter dog, at instituttet kan redegøre for, at det er realistisk, at instituttet kan holde sig inden for dette niveau fremadrettet, hvorfor rammerne fastsat af bestyrelsen er højere, og hvorfor disse højere rammer ikke forudsættes anvendt.

Tabel 5: Kreditspændudvidelser

Kreditspændudvidelser baseret på stats- og realkreditobl. med højeste rating, og under antagelse om maksimal rammeudnyttelse	
Obligationstype	Kreditspændudvidelse
Statsobligationer	25 bp
Realkreditobligationer (SDO, SDRO, RO m.v.)	50 bp
Virksomhedsobligationer	100 bp
Obligationer udstedt af finansielle virksomheder	100 bp

Anvender instituttet andre kreditspændudvidelser eller har en overnormal kreditspændrisiko og derfor ikke kan anvende de ovenfor anviste spændudvidelser, bør instituttet inkludere en redegørelse, der dokumenterer, at den anvendte kreditspændudvidelse er tilstrækkelig ved inddragelse af porteføljens løbetider og kreditrating.

6.5 Koncentrationsrisiko i værdipapirer

Finanstilsynet forventer, at instituttet tager stilling til i hvilket omfang, der skal afsættes tillæg i solvensbehovet til at dække koncentration af markedsrisici. Ved koncentration forstås f.eks. positioner inden for én sektor, ét land, ét marked eller en risikokoncentration på et lavt antal instrumenter. Sidstnævnte kan

f.eks. være en handelsbeholdning af værdipapirer på mindre end 10 forskellige udstedere af aktier eller obligationer eller valutapositioner i mindre end 5 forskellige valutaer.

En tabel over koncentrationen i instituttets positioner bør fremgå af solvensbehovsopgørelsen.

6.6 Aktierisiko

Instituttets kapitalgrundlag skal være tilstrækkeligt til at dække usandsynlige, men ikke helt utænkelige bevægelser på de aktiemarkeder, hvor instituttet er eksponeret.

Institutter med en aktieeksponeringsramme i handelsbeholdningen⁸ på over 5 pct. af kernekapitalen bør derfor analysere instituttets aktierisikoeksponering og -koncentrationer i handelsbeholdningen samt foretage følsomhedsberegninger, som viser, hvad henholdsvis et lille, mellem og stort aktiestress betyder for instituttets kapitalgrundlag. Følsomhedsberegningerne bør udarbejdes under hensyntagen til bevægelserne på de aktiemarkeder, hvor instituttet er eksponeret. Stressniveauer kan fastsættes ud fra de ledende aktieindeks på de aktiemarkeder, hvor instituttet er eksponeret og basere sig på en historisk dataperiode. F.eks. kan et stort aktiestress bestå af maksimalt fald i et enkelt år i den anvendte historiske periode, et mellem aktiestress kan bestå af det gennemsnitlige fald per år i perioden og et lille aktiestress kan bestå af det maksimale fald i en sammenhængende treårig periode omregnet til et år. Derudover kan et stress af den specifikke aktierisiko bestå af konkurs af instituttets 2-3 største aktieeksponeringer.

Analysen bør vise, om instituttet i handelsbeholdningen har aktieeksponeringer og koncentrationer i enkeltaktier eller i bestemte brancher og/eller geografiske områder, som kræver et søjle 2-tillæg. Viser analysen, at instituttets tabsrisiko i usandsynlige, men ikke helt utænkelige scenarier, ikke er dækket af søjle 1-kravet, bør instituttet afsætte et søjle 2-tillæg til dækning af instituttets særlige aktierisici i handelsbeholdningen.

Analysen bør ikke tage udgangspunkt i de aktuelle positioner, men bør tage udgangspunkt i, at instituttet påtager sig de maksimale risici inden for de grænser, som bestyrelsen har sat for direktionens beføjelser til at tage aktierisiko, jf. § 70, stk. 2, i lov om finansiell virksomhed.

Instituttet kan alternativt tage udgangspunkt i instituttets maksimale rammeudnyttelse de seneste 12 måneder. Dette forudsætter dog, at instituttet kan redegøre for, at det er realistisk, at instituttet kan holde sig inden for dette niveau fremadrettet, hvorfor rammerne fastsat af bestyrelsen er højere, og hvorfor disse højere rammer ikke forudsættes anvendt.

Analysen og de anvendte aktiestress bør dokumenteres i ICAAP'en, og det bør fremgå, hvordan instituttet er kommet frem til størrelsen af det fastsatte søjle 2-tillæg til dækning af instituttets særlige aktierisici i handelsbeholdningen. Dokumentationen kan være en del af dokumentationen af instituttets risikoprofil på markedsrisikoområdet, jf. afsnit 6.8.

6.7 Valutarisiko

Ved opgørelsen af valutarisiko bør instituttet ikke tage udgangspunkt i de aktuelle positioner, men derimod tage udgangspunkt i at instituttet påtager sig de maksimale risici inden for de grænser, som bestyrelsen har sat for direktionens beføjelser til at tage valutarisiko, jf. § 70, stk 2, i lov om finansiell virksomhed.

Instituttet kan alternativt tage udgangspunkt i instituttets maksimale rammeudnyttelse de seneste 12 måneder. Dette forudsætter dog, at instituttet kan redegøre for, at det er realistisk, at instituttet kan holde sig inden for dette niveau fremadrettet, hvorfor rammerne fastsat af bestyrelsen er højere, og hvorfor disse højere rammer ikke forudsættes anvendt.

Tabel 6: Benchmark for valutarisiko⁹

Benchmark for valutarisiko	Udmåling af tillæg i det tilstrækkelige kapitalgrundlag (mio. kr.)
Valutaposition, opgjort på baggrund af fuld rammeudnyttelse, jf. valutakursindikator 1, i pct. af kernekapital, hvor valutakursindikator 1 er større end 8 pct. af kernekapital.	(Valutakursindikator 1 i pct. – 8 pct.) * kernekapital * 12 pct.
Valutarisiko, opgjort på baggrund af fuld rammeudnyttelse, jf. valutakursindikator 2, hvor valutakursindikator 2 er større end 0,12 pct. af kernekapital.	(Valutakursindikator 2 i pct. – 0,12 pct.) * kernekapital * 30 pct.

Der kan ved opgørelsen af tillæg på basis af valutakursindikator 1 korrigeres for den lavere volatilitet i EUR-positioner. Gruppe 1 og 2 institutter bør forholde sig til valutakursindikator 2 ved solvensbehovsopgørelsen uanset niveauet af valutakursindikator 1. Gruppe 3, 4 og 6 institutter bør forholde sig til valutakursindikator 2 ved solvensbehovsopgørelsen, hvis valutakursindikator 1 ekskl. EUR-positioner er større end 2 pct. af instituttets kernekapital.

6.8 Risikoprofilen på markedsrisikoområdet

Det er endvidere forventningen, at instituttets solvensbehovsdokumentation (ICAAP) indeholder en stillingtagen til, om instituttet anser dets markedsrisici for værende høje. Således forventes uddybende redegørelse for:

- Renterisiko: Dette kan f.eks. være en opgørelse over renterisikoen med beskrivelse af, hvor den væsentlige renterisiko kan opstå, og hvordan instituttet påtænker at agere i en situation, hvor instituttet er særligt eksponeret over for renteændringer. Endvidere bør instituttet særligt overveje, om bankens renterisici er koncentreret på udstedere eller i varighedszone.
- Aktierisiko: Dette kan f.eks. være en opgørelse over aktiebeholdningen opdelt i egne aktier, sektoraktier og andre aktier med beskrivelse af, hvor den væsentlige aktierisiko er. Endvidere bør instituttet særligt overveje, om der er koncentrationer i aktiebeholdningen, herunder på enkelt-aktier eller i bestemte brancher og/eller geografiske områder, og hvad instituttet påtænker at foretage sig i en situation med markante fald på aktiemarkedene.
- Valutarisiko eller valutaposition: Dette kan f.eks. være en opgørelse over valutabeholdningen med en angivelse af, hvor instituttet er udsat for en højere risiko som følge af volatilitet i den pågældende valuta. Instituttet bør særligt overveje, om der er koncentrationer på få valutaer, herunder valutaer som ikke er EUR, og hvad instituttet påtænker at foretage sig i en situation med markante fald på valutamarkedene.

7. Renterisiko uden for handelsbeholdningen

Renterisiko uden for handelsbeholdningen er en fællesbetegnelse for risici, der kan opstå som følge af renteændringer, herunder særligt udsving i indtjeningen, egenkapitalen eller den økonomisk værdi af instituttet, på poster uden for handelsbeholdningen.

Alle instrumenter, der ikke er i handelsbeholdningen, anses for at være uden for handelsbeholdningen. Dette drejer sig f.eks. om almindeligt ind- og udlån, udstedte kapitalinstrumenter og obligationer placeret udenfor handelsbeholdningen.

Renterisiko på instrumenter uden for handelsbeholdningen er ikke omfattet af søjle 1, og den kapitalmæssige håndtering af renterisiko udenfor handelsbeholdningen sker udelukkende i søjle 2¹⁰. Den fulde afdækning af risikoen skal derfor ske i søjle 2. Instituttet bør ikke modregne eventuelle kapitalkrav i søjle 1 fra det opgjorte søjle 2-tillæg. Hverken kapitalkrav på markeds- eller kreditrisici må modregnes.

Ved opgørelse af følsomhederne af den økonomiske værdi af egenkapitalen og renteindtjeningen skal institutterne som udgangspunkt indregne effekten af indbyggede optioner, beskrevet nærmere i afsnit 7.3.2. Hvor dette ikke er muligt, kan instituttet i stedet opgøre et søjle 2-tillæg for disse optioner isoleret set. Instituttet bør afsætte et søjle 2 tillæg svarende til det højeste af tillægget for den økonomiske værdi af egenkapitalen (EVE) under 7.1 og for NII under 7.2, plus eventuelle tillæg for øvrige risici under 7.3.

Som en overordnet regel kan institutter undlade at kapitalbelaste risici, der udelukker hinanden, dvs., at et institut ikke forventes at kapitalbelaste et tab i et renteop-scenarie på økonomisk værdi og et tab på indbyggede optioner under 7.3, som ikke er inkluderet i EVE, i et rentened-scenarie samtidig.

Instituttet kan omvendt ikke modregne gevinster fra forskellige risikotyper, dvs. at en gevinst på indbyggede optioner som ikke er inkluderet i EVE, ikke kan modregnes søjle 2 tillægget for EVE.

Ved kapitalbelastning af IRRBB bør institutter altid anvende det største stress eller tab over de seneste fire kvartaler som udgangspunkt for solvensbehovet.

7.1 Følsomheden af økonomisk værdi af egenkapital

De præcise scenarier, som instituttet bør anvende (for eksponering i DKK) i de forskellige varighedsbånd, er beskrevet nærmere i bilag C.

Instituttet bør afsætte kapital svarende til det største af tabene i de seks forskellige scenarier, der er beskrevet i tabel 7 og bilag C.

Tabel 7: Benchmark for renterisiko uden for handelsbeholdningen

Benchmark for renterisiko uden for handelsbeholdningen, opgjort på baggrund af maksimal rammeudnyttelse, jf. afsnit 6.3	Scenarier til brug for udmåling af tillæg (for positioner i DKK)
Parallelforskydning op	Rentestigning på minimum 200 basispunkter
Parallelforskydning ned	Rentefald på minimum 200 basispunkter

Korte renter stiger	De korte renter stiger med 250 basispunkter
Korte renter falder	De korte renter falder med 250 basispunkter
Rentevip – korte renter stiger	De korte renter stiger med 200 basispunkter, mens de lange falder med 90 basispunkter
Rentevip – lange renter stiger	De korte renter falder med 162,5 basispunkter, mens de lange stiger med 135 basispunkter
Udmåling af tillæg i det tilstrækkelige kapitalgrundlag (mio. kr.)	Det største af de beregnede tab i ovenstående scenarier

Anm. : I scenarierne bør instituttet anvende et løbetidsspecifikt gulv for renterne. Gulvet starter på -150 bps. og stiger lineært med 3 bps. pr. år frem til 0 pct. for løbetider på 50 år eller derover¹¹.

I beregningen af scenarierne kan instituttet tage udgangspunkt i metoderne, der er grundlaget for indberetningerne til Finanstilsynet¹². Instituttet bør være opmærksom på, at ikke alle undtagelser i indberetningsvejledningen er lige hensigtsmæssige i opgørelsen af solvensbehovet. F.eks. bør instituttet inkludere hybrid kernekapital i opgørelsen.

For hvert scenarie opgøres tab eller fortjeneste i hver af instituttets væsentlige valutaer separat. Hvis en valuta udgør 5 pct. eller mere af beholdningen vurderes den at være væsentlig¹³. Instituttet kan ikke opgøre mere end 10 pct. af sin beholdning som værende i uvæsentlige valutaer. Resultatet af scenariet opgør instituttet som summen af tab og fortjenester, hvor eventuelle fortjenester fra rentepositioner i instituttets valutaer, som ikke er DKK, vægtes med 50 pct.

Dog kan der ved udmåling af solvensbehovet tages højde for, at der er en højere samvariation imellem EUR- og DKK-renter. Institutterne kan anvende en samvariation imellem EUR og DKK på 80 pct. i opgørelsen af solvensbehovet. Instituttet skal dog samtidig opgøre standardberegningen, der er beskrevet ovenfor. Resultatet af begge opgørelser bør fremgå som en del af ICAAP, hvis denne alternative metode benyttes.

Ved opgørelse af varigheder kan institutterne tage udgangspunkt i den kontraktuelle løbetid for positioner, under hensyn til punkt 7.3. Instituttets egenkapital antages ikke at være rentefølsomt, dvs. at varigheden antages at være 0.

7.2 Følsomhed af nettorenteindtjeningerne, plus ændringer i markedsværdien

Supplerende til følsomheden af den økonomiske værdi i afsnit 7.1 bør instituttet også forholde sig til, hvordan ændringer i renteniveauet kan påvirke instituttets løbende indtjening, inkl. gevinster og tab for positioner uden for handelsbeholdningen til dagsværdi. Instituttet bør derfor vurdere den relative betydning af nettorenteindtægterne for instituttets basisindtjening, og hvor følsom denne er over for ændringer i renteniveauet. Ændringen i indtjeningen udgør, sammen med ændringer i værdien af instrumenter til dagsværdi, kapitaleffekten af renteændringerne over de enkelte tidshorisonter.

Regnskabsmæssig asymmetri opstår, når positioner til dagsværdi afdækkes med positioner til amortiseret kostpris. Dette kan være udlån, der afdækkes med renteswaps uden regnskabsmæssig sikring¹⁴ eller afdækning imellem obligationer til dagsværdi og udstedte obligationer til amortiseret kostpris.

Ved regnskabsmæssig asymmetri opstår der udsving i egenkapitalen, da det kun er den ene side, der justeres over resultatet. Dette kan føre til et øget søjle 2 tillæg via NII.

En gevinst udgør ligeledes en risiko, da stigningen i egenkapitalen ikke vil være let at realisere, fordi den hænger sammen med et tab på andre poster. Gevinsten kan derfor føre til en overvurdering af det reelle kapitalgrundlag.

Institutter bør som minimum opgøre følsomheden af nettorenteindtjeningen ved et parallelskift i renterne på ± 200 bp. Instituttet bør derfor vurdere den relative betydning af nettorenteindtjeningen for instituttets samlede indtjening, og hvor følsom denne er over for ændringer i renteniveauet. Instituttet kan antage, at balancen er konstant.¹⁵

Instituttet bør opgøre den kortsigtede påvirkning af renteændringer på indtjeningen. Institutter kan anvende flere metoder til opgørelse af følsomheden, men bør som minimum udføre en Gap-analyse.

Gap-analysen allokerer alle relevante rentefølsomme instrumenter til tidskategorier i henhold til deres rentetilpasningstidspunkt. Rentetilpasningstidspunktet er det tidspunkt, hvor et instrument enten får ny rente eller udløber. Dette bør gøres per instrumenttype.

Dernæst antages det, at rentetilpasningerne sker midt i tidskategorien, dvs. 2 måneder for instrumenter i 1-3 måneder.

Hernæst estimeres effekten på renteindtjeningen over 0 måneder, 3 måneder, 6 måneder og 12 måneder. Eventuelle tab eller gevinster på fair value instrumenter er ikke inkluderet.

Tabel 8: Benchmark for NII plus ændringer i markedsværdien

Benchmark for kortsigtet NII plus ændringer i markedsværdien	Udmåling af tillæg i det tilstrækkelige kapitalgrundlag (mio. kr.)
Den højeste eventuelle kortsigtede negative indtjening der estimeres, ved en renteændring på ± 200 bp afsættes i søjle 2. Hvis der ikke er negativ indtjening i nogen scenarier, indebærer metoden at der ikke afsættes et søjle 2-tillæg. Basisindtjeningen indgår kun hvis den er positiv. Se tabel 1 for en forklaring af basisindtjeningen.	Den største af: (ΔNII_0) $\left(\Delta NII_{3M} + \frac{\text{maks}(\text{basisindtjening}, 0)}{4} \right)$ $\left(\Delta NII_{6M} + \frac{\text{maks}(\text{basisindtjening}, 0)}{2} \right)$ $(\Delta NII_{12M} + \text{maks}(\text{basisindtjening}, 0))$ hvor er ΔNII_0 den umiddelbare effekt på markedsværdien og ΔNII_{XM} er det største tab estimate-

	ret af gapanalysen over x måneder, plus ændringer i markedsværdien.
--	---

Institutter, der tager søjle 2-tilæg for lav basisindtjening under afsnit 3, skal kun tage det højeste af de to tillæg.

Derudover bør instituttet også vurdere den mere langsigtede effekt på indtjeningen. Følsomheden kan afhænge af tidshorisonten, og institutter bør derfor opgøre følsomheden ved flere tidshorisonter. Det er dog kun tidshorisonter på op til 1 år, der som udgangspunkt danner grundlag for Finanstilsynets benchmark for nettorenteindtjeningen.

Instituttet bør vurdere, om et langsigtet fald i indtjeningen udgør en væsentlig risiko. Hvis et fald i indtjeningen på lang sigt udgør en større risiko for instituttet end den kortsigtede kapitaleffekt, bør instituttet vurdere om risikoen er overnormal, og om der skal afsættes yderligere i søjle 2.

7.3 Særlige risici der også bør tages i betragtning

7.3.1 Ikke-realiserede tab på obligationer til amortiseret kostpris

Et ikke-realiseret tab på obligationer udgør en kapitalmæssig risiko, og institutter skal forholde sig hertil ved opgørelsen af solvensbehovet¹⁶. Finanstilsynet vurderer, at institutter kun bør holde obligationer til amortiseret kostpris, hvis dette sker med henblik på risikoafdækning af andre positioner til amortiseret kostpris, f.eks. udstedte gældsinstrumenter. Dette afspejler, at der ellers vil være en risiko for, at obligationerne skal sælges, og derfor burde opgøres til dagsværdi.

Instituttet bør derfor foretage en omvendt stresstest, hvor det opgøres, hvor stor en del af obligationerne opgjort til amortiseret kostpris der påvirkes af et sådant likviditetsstress. Derudover bør instituttet opgøre det ikke-realiserede tab på obligationerne. Instituttet bør opgøre følgende to tillæg og afsætte det højeste i søjle 2. Realkredit- og skibsfinansieringsinstitutter er kun omfattet af tillæg 2 på institutniveau, men begge tillæg på koncernniveau, hvis der indgår et pengeinstitut i konsolideringen:

1. Instituttet bør, startende med likvide midler¹⁷ til dagsværdi, reducere mængden af likvide midler med et beløb, svarende til 20 pct. af de dækkede indlån, inkl. aftaleindlån og 35 pct. af de udækkede indlån, inkl. aftaleindlån. Hvis dette stress resulterer i, at mængden af obligationer til amortiseret kostpris reduceres, bør pengeinstitutter antage, at der realiseres et proportionalt ikke-realiseret tab på disse obligationer. Denne opgørelse bør foretages inkl. indskud fra finansielle virksomheder, men ekskl. repo-transaktioner.
 - Dernæst bør instituttet sikre, at mindst 20 pct. af de resterende likvide midler er opgjort til dagsværdi. Hvis dette indebærer, at obligationer til amortiseret kostpris omkategoriseres, bør pengeinstitutter antage at der realiseres et proportionalt ikke-realiseret tab på disse obligationer.
 - Summen af tabene, der realiseres, bør afdækkes i søjle 2.

2. Det ikke-realiserede tab på obligationer opgjort til amortiseret kostpris fratrukket 5 pct. af instituttets kernekapital.

7.3.2 Indbyggede optioner

For indbyggede optioner, herunder også automatiske optioner som f.eks. udlån med renteloft, rentegulv osv., gælder det, at institutterne med en væsentlig eksponering som udgangspunkt skal modellere risikoen og inddrage den i opgørelsen af den almindelige renterisiko.

Hvor dette ikke er muligt, f.eks. på baggrund af manglende adfærdshistorik, bør instituttet i stedet foretage en konservativ stand-alone opgørelse af EVE-risikoen og medtage denne i søjle 2.

7.3.3 Indlån uden kontraktuelt udløb

EBAs IRRBB-guidelines stiller krav om, at instituttet tager stilling til, hvilken andel af indlån der kan anses for kerneindlån, dvs., som ikke vil rentetilpasse selv ved store renteændringer.

Institutter kan antage, at alle indlån vil rentetilpasse ved store renteændringer, som det historisk har været tilfældet i Danmark. I så tilfælde genpriseres alle indlånene til tidspunkt 0.

Institutter, der udvikler en model til opgørelse af renterisikoen på indlån, bør tage højde for de krav til governance, systemer og data, som fremgår af EBAs IRRBB-guidelines¹⁸. Institutter bør være opmærksomme på, at forlængelse af aktivsiden på baggrund af modelleringen kan føre til en stigning i andre risici, herunder stigende følsomhed over for kundeadfærd og øgede udsving i renterisikoen på aktivsiden. Institutterne bør derudover være opmærksom på, at modellering af kundeadfærd i særlig grad er udsat for modelrisiko, og bør være opmærksomme på dette.

Institutterne bør forholde sig til den betydelige usikkerhed omkring modelleringen og antagelserne, særligt hvor modelleringen indeholder adfærdselementer.

7.3.4 Aftaleindlån

Aftaleindlån er indlån, hvor en kunde binder sine indskud i instituttet i en periode. De fleste aftaleindlån har dog en option, hvor kunderne kan vælge at hæve pengene før tid mod at betale en dekort. Kunden kan have incitament til at indfri, hvis renten stiger væsentligt, da det her kan betale sig for kunden at hæve indskuddet og binde det på ny til en højere rente. Hvor hurtigt dette incitament realiseres afhænger af den fastsatte dekort på aftaleindlånet.

Institutter med aftaleindlån på over 5 pct. af rentebærende passiver uden for handelsbeholdningen, inkl. derivater, bør opgøre risikoen for førtidig indfrielse¹⁹. Tabsrisikoen opstår særligt, når aftaleindlåne er afdækket med f.eks. renteswaps eller obligationer med matchende renterisiko, og disse efterlades ved indfrielse af aftaleindlånet og dekorten ikke er tilstrækkelig til, at kompensere instituttet for dette.

Institutter med aftaleindlån, der afdækkes med aktiver, bør udvikle en metode til opgørelse af solvensbehovet for denne risiko. Dette kan baseres på en tilstrækkeligt konservativ opgørelse af tabet i et stresset rentescenarie ud fra en modelleret indfrielsesrate eller ved opgørelse af renterisikoen ved anvendelse af en lang historik for kundeadfærden.

7.3.5 Udlån med mulighed for førtidigindfrielse

Ligesom det er tilfældet for udlånene, der ligger til grund for konverterbare realkreditobligationer, kan institutter have udlån, hvor kunderne kan indfri lånet til en på forhånd aftalt kurs. Institutter med udlån med rentebinding på over 1 år, som også har en option for førtidig indfrielse på mindst 5 pct. af de rentebærende aktiver uden for handelsbeholdningen, inkl. derivater, bør tage højde for denne risiko ved opgørelse af IRRBB²⁰.

Institutter med en lang historik for kundeadfærd kan opgøre renterisikoen direkte baseret på den historiske renteafhængige adfærd, men andre institutter med udlån med mulighed for førtidsindfrielse bør udvikle og afsætte et solvenstillæg særskilt for tabsrisikoen for førtidig indfrielse ved anvendelse af en tilstrækkeligt konservativ opgørelse af tabet i et stresset rentescenarie.

7.3.6 Basisrisiko

Basisrisikoen er risikoen for, at renterne ændrer sig forskelligt for aktiver og forpligtelser med forskellige referencerenter, f.eks. CIBOR3M vs. CIBOR6M eller CIBOR3M vs. STIBOR3M.

Institutter med variabelt forrentede instrumenter, ekskl. de instrumenter der behandles som overnight i IRRBB, på mindst 5 pct. af de rentebærende aktiver uden for handelsbeholdningen, inkl. derivater, bør tage højde for risikoen ved opgørelse af IRRBB²¹.

Institutterne bør identificere ud- og indlån, der er fastsat på baggrund af de forskellige tenorer for CIBOR, CITA, DESTA samt tilsvarende rentesatser i fremmede valutaer.

Institutterne bør herefter estimere ændringen i NII på baggrund af, at basis imellem de forskellige rentesatser udvider sig med 0,25 pct. Instituttet bør vurdere om risikoen er overnormal, og i så fald om der bør afsættes et beløb i søjle-2 til afdækning af risikoen.

Resultatet af stresset bør fremgå af ICAAP.

7.3.7 Kreditspændrisiko uden for handelsbeholdningen

Kreditspændrisiko uden for handelsbeholdningen er risiko forårsaget af ændringer i markedsopfattelsen af prisen på kreditrisiko, likviditetspræmier og potentielle andre komponenter af instrumenter med kreditrisiko, som ikke kan forklares af renterisiko uden for handelsbeholdningen eller af forventet misligholdelsesrisiko²².

Den primære kilde til kreditspændrisiko uden for handelsbeholdningen er fluktuationer i prisen på kreditrisiko, dvs. svarende til kreditspændet på obligationer, på tværs af balancen.

Institutterne bør opgøre og vurdere deres eksponering over for kreditspændrisiko uden for handelsbeholdningen på tværs af alle positioner. Instituttet bør vurdere, om risikoen er overnormal, og i så fald om der bør afsættes et beløb i søjle 2 til afdækning af risikoen. Denne vurdering bør fremgå af instituttets ICAAP²³.

Mindre institutter, der alene har ind- og udlån med rente, som er administrativt fastsat af instituttet, kan undlade at foretage denne opgørelse. I dette tilfælde bør begrundelsen klart fremgå.

7.3.8 Rentefølsomhed af kreditrisikokapitalkravet

Realkreditinstitutter opgør værdien af deres udlån under balanceprincippet til dagsværdi. Da kapitalkravet på kreditrisiko er bestemt af regnskabsværdien, fører udsving i dagsværdien til udsving i kapitalkravet.

Dette udgør normalt en begrænset risiko. Rentestigninger fører til fald i eksponeringen og i kapitalkravet, og rentefald fører, når der har været stabile renter i en periode, til øget konverteringsadfærd blandt låntagere, og dermed begrænsede stigninger i kreditrisikoen.

Rentefølsomhed af kreditrisikokapitalkravet kan dog udgøre en kapitalrisiko, når der har været en forudgående rentestigning. Ved et rentefald efter en rentestigning, vil værdien af udlån under kurs 100 stige, hvilket øger kapitalkravet for realkreditinstituttet og fører til udsving i kapitalprocenten.

Realkreditinstitutter med en pålydende værdi af udlånet, der overstiger regnskabsmæssige værdi, bør opgøre stigningen i REA på de konverterbare udlån som har kurs under eller lig 95 ved et fald i renterne på 200 basispunkter og afsætte dette i søjle 2.

Ligesom for de øvrige dele af IRRBB, kan instituttet undlade at tage søjle 2 tillæg for eksklusive risici. Særligt for rentefølsomhed af kreditrisikokapitalkravet, så kan dette princip for IRRBB også inkludere tillæg for kreditrisici, f.eks. hvis der tages søjle 2 tillæg for risikoen for faldende værdi af sikkerheder ved rentestigninger. I så fald bør baggrunden klart fremgå.

8. Likviditetsrisici

Ved vurdering af likviditetsrisici skal institutterne være opmærksomme på, at der både skal vurderes på niveauet for likviditet og funding samt risikostyring heraf i en selvstændig risikovurderingsrapport om likviditet, jf. vejledning om opgørelse og vurdering af likviditetsposition og likviditetsrisici for kreditinstitutter.

Instituttet bør derudover i solvensbehovsopgørelsen vurdere, om der er afsat tilstrækkeligt kapital i søjle 1 til at dække likviditetsrisici. Hvis der ikke er afsat tilstrækkeligt kapital i søjle 1, skal instituttet overveje i hvilket omfang, der skal afsættes kapital som følge af likviditetsrisici, og om instituttets interne kontroller, procedurer og forretningsgange m.v. på likviditetsområdet er passende i forhold til instituttets solvensbehov, jf. punkt 79 i bilag 1.

8.1 Definition

Afsættelse af kapital til likviditetsrisici i solvensbehovet kan særligt være relevant for institutter med et stort indlånsunderskud og for institutter, der i væsentligt omfang har kort usikker funding. Sidstnævnte kan f.eks. være indlån fra andre kunder end instituttets kernekunder eller indlån tiltrukket ved at tilbyde rentesatser, der i væsentlig grad overstiger gennemsnitsrenten for sammenlignelige produkter.

En forøgelse af solvensbehovet sikrer ikke i sig selv instituttet mod likviditetsrisici. Instituttets likviditetsstyring, stresstests og beredskabsplan for fremskaffelse af likviditet er de centrale elementer, og det er

alene meromkostningen ved fremskaffelse af likviditet, dvs. fundingomkostninger, som skal indregnes i solvensbehovet under risikoområdet »likviditetsrisici«. Instituttet bør tillige vurdere, hvorvidt den tilstrækkelige likviditetsstyring og -kontrol er til stede, og om der bør ske et tillæg i solvensbehovet under operationelle risici. Instituttet kan læse nærmere i vejledning om risikostyring på likviditetsområdet for penge- og realkreditinstitutter.

8.2 Forhold der skal tages i betragtning

Et kreditinstitut må påregne en meromkostning ved fremskaffelse af likviditet i stressede situationer. Pengeinstitutter, der har markedsfunding i form af indlån fra professionelle aktører – f.eks. pensionskasser, forsikringsselskaber og kreditinstitutter – og/eller obligationsudstedelse kan blive udsat for, at de påføres meromkostninger når markedsfundingen skal refinansieres. Pengeinstitutter, der har tiltrukket indlån, som må forventes at være prisfølsomme, er særligt udsat for, at disse indlån hæves, og at det er væsentligt dyrere at tiltrække nye indlån eller anden finansiering. Disse risici bør være afspejlet i instituttets stresstests for likviditet, jf. vejledning om risikostyring på likviditetsområdet for penge- og realkreditinstitutter.

Instituttet kan derfor tage udgangspunkt i sine stresstests for likviditeten med en 1-årig horisont. Instituttet bør beregne den meromkostning, der følger af, at stressscenariet realiseres. Denne meromkostning afsættes som et tillæg i solvensbehovet. Som minimum forventer Finanstilsynet, at der anvendes et stød på 250 basispunkter i forhold til Cíbor 3 på den markedsfunding, der skal refinansieres, beregnet af funding fra professionelle aktører – f.eks. pensionskasser, forsikringsselskaber og kreditinstitutter - og udstedte obligationer med en restløbetid på under 1 år. For finansiering opnået gennem prisfølsomme indlån fra detailkunder eller mindre erhvervskunder, bør instituttet anvende en tilsvarende metode. Størrelsen af rentestød i relation til refinansiering kan dog være lavere, hvis dette vurderes mere passende for det pågældende indlansprodukt.

Kreditinstitutter kan undlade tillæg, hvis instituttet - via stresstest - kan dokumentere, at det kan undvære likviditeten fra ovennævnte finansieringskilde, eller instituttet kan benytte andre og billigere fundingmuligheder.

9. Operationelle risici

9.1 Definition

Ved operationel risiko forstås risikoen for tab som følge af uhensigtsmæssige eller mangelfulde interne procedurer, menneskelige eller systemmæssige fejl eller som følge af eksterne begivenheder, inkl. juridiske risici, risici som følge af outsourcing, modelrisici og IT-risici. Instituttet bør overveje, om der er afsat tilstrækkelig kapital af til at dække operationelle risici, jf. punkt. 80 i bilag 1.

9.2 Forhold der bør tages i betragtning

Instituttet bør forholde sig til, om der er væsentlige risici knyttet til organisering, ressourcer og kompetencer eller til den faktiske styring og interne processer, kontrol og rapportering. Derudover bør instituttet forholde sig til data for historiske operationelle hændelser, herunder også IT-relaterede hændelser²⁴ samt vurdere, om der er en mulig fremadrettet udvikling i operationelle hændelser eller særlige forhold i øvrigt, eksempelvis udviklingen i cybertruslen, der peger på en væsentlig risiko. Instituttet bør gennemgå nedenstående forhold i sin vurdering af, hvorvidt der er behov for et tillæg i solvensbehovet som følge af væsentlige risici, der ikke vurderes at være tilstrækkeligt dækket af søjle 1. Instituttet bør i

dokumentationen (ICAAP) redegøre for de vurderinger, som gennemgangen af nedenstående forhold mv. afstedkommer.

Hvis instituttet vurderer, at et eller flere af de tre punkter nedenfor gør sig gældende bør det afstedkomme et tillæg til solvensbehovet.

1. Organisationens opbygning, ressourcer og kompetencer samt den faktiske styring og de interne processer indebærer væsentlige risici, jf. afsnit 9.2.1.
2. Vurderingen af de historiske erfaringer med operationelle hændelser og den mulige fremadrettede udvikling for operationelle hændelser peger på væsentlige risici, jf. afsnit 9.2.2.
3. Særlige forhold som indebærer væsentlige risici, jf. afsnit 9.2.3.

9.2.1 Organisation og styring

Instituttet bør vurdere, om alle krav i lovgivning samt interne og eksterne vejledninger og retningslinjer til organisering og styring er opfyldt. Heri indgår bl.a. en vurdering af om

- der er tilstrækkelige ressourcer til at udføre interne kontroller
- der er etableret funktionsadskillelse mellem disponerende enheder, der udfører opgaver og påtager risiko, og kontrollerende enheder, der kontrollerer disse opgaver
- der er tilstrækkelige ressourcer og kompetencer i risikostyringsfunktionen og hos den risikoansvarlige samt i compliancefunktionen og hos den complianceansvarlige henset til instituttets kompleksitet og størrelse
- alle krav i lovgivningen til risikostyringsfunktionen og compliancefunktionen er opfyldt
- om henholdsvis risikostyringsfunktionen/risikoansvarlig og compliancefunktionen/complianceansvarlig er uafhængig.

Er kravene til organisering og styring ikke fuldt ud opfyldt, bør instituttet forholde sig til manglernes væsentlighed og behovet for at afsætte kapital, indtil forholdene er bragt på plads. Ved vurdering af væsentlighed bør instituttet bl.a. inddrage, om manglerne vil kunne pådrage instituttet tab under andre forhold end de gældende, herunder ved et økonomisk tilbageslag. Anvender mindre institutter proportionalitetsbestemmelserne i lovgivningen, bør instituttet vurdere, om dette medfører væsentlige kontrolrisici, som bør afdækkes ved et tillæg i solvensbehovet. Jo simple en forretningsmodel instituttet har, desto mindre er disse kontrolrisici.

Reglerne for virksomhedsstyring i medfør af § 71 i lov om finansiel virksomhed, herunder bekendtgørelse om ledelse og styring af pengeinstitutter m.fl., skal være overholdt. Instituttet bør særligt forholde sig til:

- Er der opdaterede politikker, retningslinjer, forretningsgange og instrukser på alle relevante områder, som er tilpassede instituttets forretningsmodel?
- Er der velfungerende interne processer?
- Er der velfungerende interne kontroller på alle relevante områder?
- Finder en passende rapportering sted om alle relevante områder?
- Omfanget af manuelle rutiner, der øger risikoen for fejl, for eksempel i forbindelse med kontrol og afvikling af handler.
- Kompleksiteten af instituttets systemer, produkter og kundegrupper; Instituttet bør herunder tage højde for nye forretningsområder og konsekvenserne heraf.

- Om personalets generelle kompetencer og erfaring er tilstrækkelig, herunder om der f.eks. er stor udskiftning i personalet, hvilket må forventes at øge risikoen for fejl, der kan føre til økonomiske tab for instituttet. Er det sikret, at instituttet ikke er afhængigt af nøglepersoner?
- Om ledelsen struktureret følger op på anbefalinger og bemærkninger fra complianefunktionen, risikostyringsfunktionen, intern revision og mynedigheder,
- Om performancebaserede aflønning kan udgøre en risiko for, at personalet foretager handlinger, som påfører instituttet en højere risiko, hvilket øger risikoen for tab samt størrelsen heraf.
- Integrationen og egnetheden af virksomhedens IT-systemer.
- Om resultatet af IT-risikovurderingen, jf. afsnit 16, giver anledning til en forventning om forhøjet risiko.
- Afhængigheden af eksterne forhold, herunder brug af outsourcing og underleverandører.
- Fysisk sikkerhed.
- Modelrisiko herunder i hvilket omfang og til hvilke formål instituttet anvender modeller, når der træffes beslutninger og foretages beregninger.

Er reglerne om virksomhedsstyring ikke opfyldt, bør instituttet forholde sig til manglernes væsentlighed og behovet for at afsætte kapital, indtil forholdene er bragt på plads. Ved udmåling af et evt. tillæg bør instituttet inddrage risikoområdets væsentlighed i instituttet. For langt hovedparten af institutter udgør kreditrisiko den væsentligste risiko, og styringsmæssige mangler på området bør derfor som udgangspunkt anses for væsentlige. Derudover bør der være særligt fokus på væsentligheden af IT-risici og cybertrusler, som kan påvirke forretningsdriften især i kritiske forretningsprocesser, systemer og data. Selv i et veldrevet institut kan der være mindre fejl og mangler i forhold til lovgivningen. Mindre mangler i forhold til reglerne om virksomhedsstyring uden væsentlig betydning medfører ikke behov for en reservation, medmindre der er tale om omfattende mangler, der afspejler generel mangel på ledelsesfokus.

Hvis instituttet identificerer behov for en reservation, kan instituttet ved fastsættelsen af et tillæg inddrage, om den identificerede styringsmæssige mangel allerede er solvensmæssigt håndteret ved f.eks. et solvenstillæg for forhøjede kreditrisici. Det er særligt relevant i lavkonjunktur, hvor styrings- og kontrolrisici på kreditområdet viser sig i form af materialiserede kreditrisici, jf. afsnit 5.

9.2.1.1 Eksempel

Et pengeinstitut har en portefølje af projektf finansieringseksponeringer, som ikke ligger indenfor den fastlagte risikoappetit. Eksponeringerne er i høj grad baseret på kautioner i stedet for en reel egenfinansiering, uanset at kreditpolitikken kræver reel egenfinansiering og kun under helt særlige omstændigheder og i begrænset omfang giver mulighed for at inddrage kautioner. Afvigelserne fra kreditpolitikken er ikke konstateret i instituttets interne kontrol, og hverken risikostyringsfunktionen eller compliancefunktionen har konstateret forholdet eller den mangelfulde kontrol.

I dette eksempel bør instituttet foretage en solvensreservation for den forhøjede kreditrisiko på alle eksponeringerne, hvor anvendelsen af kaution kan føre til en højere risiko. Solvensreservationen opgøres som den højst mulige stigning i tab som følge af, at kreditpolitikken krav til reel egenfinansiering ikke er opfyldt. Der er ikke konstateret andre mangler i kontroller, risikostyrings- eller compliancefunktionen.

Manglerne på kontrolområdet, risikostyrings- og complianceområdet bør medføre et solvensbehov for operationelle risici. Manglerne er imidlertid isoleret til projektf finansieringsområdet. Hvis instituttet vur-

derer, at alle ikke materialiserede risici som følge af manglerne allerede er dækket af solvensreservationen til kreditrisiko, kan instituttet se bort fra et solvenstillæg til operationelle risici.

Der vil som oftest være behov for et tillæg på 0,1–2 procentpoint, hvis der er mangler i organisering og styring. Der kan i særlige grove tilfælde være behov for tillæg over 2 procentpoint. Instituttet kan ved vurderingen af behovet for og størrelsen på et tillæg foretage en individuel vurdering af manglernes væsentlighed og den reelle risiko forbundet med manglerne. Ved vurdering af væsentlighed bør instituttet bl.a. inddrage, om manglerne vil kunne pådrage instituttet tab under andre forhold end de gældende, herunder ved et økonomisk tilbageslag.

Instituttet kan ved udmålingen af et tillæg under søjle 2 inddrage kapitalkravet under søjle 1, hvis instituttet har historiske data for alle operationelle hændelser, og hvis den historiske periode er dækkende med hensyn til de identificerede væsentlige mangler, der udgør en reel risiko.

Instituttets bør i den forbindelse være opmærksom på, at de største og væsentligste tab som følge af mangelfuld ledelse og styring er på kreditområdet. På kreditområdet vil dette bl.a. omfatte mangelfuldt beslutningsgrundlag, bevillinger udenfor forretningsmodel og kreditpolitik, utilstrækkelig kontrol og undervurdering af enkeltstående risici og risikokoncentration, f.eks. ved mangelfuld konsolidering af store eksponeringer. Typisk har sådanne tabshændelser ikke historisk været registreret som en operationel hændelse, uanset at disse har medført væsentlige tab og nedskrivninger. Desuden er institutternes data for så vidt angår potentielle hændelser ("nær ved og næsten") på særligt kreditområdet yderst begrænsede. Instituttet bør derfor anvende de tilgængelige data kritisk. Jo bedre datakvalitet, og jo mere relevant dataperioden er for de identificerede mangler, jo større vægt kan instituttet lægge på en inddragelse af kapitalkravet under søjle 1.

9.2.2 Vurdering af sandsynlighed og konsekvens af operationelle hændelser

Instituttet bør forholde sig til data for historiske operationelle hændelser samt vurdere, om der er en mulig fremadrettet udvikling i operationelle hændelser eller særlige forhold i øvrigt (f.eks. trends), der peger på en særlig risiko eksempelvis udviklingen i cybertruslen. Såvel operationelle hændelser som er indtruffet, operationelle hændelser som kunne være indtruffet samt operationelle hændelser, der forventes at indtræffe med lav sandsynlighed, men med store tab (hale begivenheder) bør vurderes. Vurderingen bør tage udgangspunkt i instituttets forretningsmodel, inddrage historiske data for operationelle hændelser samt øvrige forhold (f.eks. trends) og kan f.eks. bestå af scenarioanalyser og analyser af registreringer og risikoindikatorer.

Instituttet bør desuden vurdere kvaliteten af de historiske data, herunder om data er komplette og korrekt segmenterede. Hvor kvalitetsmangler kan medføre undervurdering af sandsynlighed og konsekvens, bør instituttet udvise særlig forsigtighed ved opgørelsen af et tillæg.

9.2.3 Særlige forhold

Instituttet bør særligt tage hensyn til en forøgelse af de operationelle risici i forbindelse med f.eks.:

- Ændringer i forretningsmodellen.
- Organisationsændringer, herunder fusion mellem institutter eller betydelige overdragelser.
- Eventuel brug af outsourcing.

- Ibrugtagning af nye IT-systemer, herunder ændringer i eksisterende IT-systemer eller i outsourcing af IT-drift.
- Eventuelle retssager, der ikke er dækket af eventuelle reservationer i regnskabet.
- Anvendelse af nye finansielle produkter og tjenesteydelser.
- Markedsføring af nye finansielle tjenesteydelser.
- Andre beslutninger på de forretningsmæssige områder eller beslutninger om drift og indretning.
- Nye eller skærpede regler.
- Ændring af risikobilledet på et område eksempelvis udviklingen i cybertruslen.

10. Gearing

10.1 Definition

Der gælder et gearingsgradkrav på 3 pct.²⁵ Gearingsgraden beregnes som et kapitalmål (kernekapital) sat i forhold til et mål for instituttets samlede eksponeringsværdi (uvægtet). De nærmere beregningsanvisninger følger af del VII i CRR.

Gearingsgradkravet skal opfyldes sideløbende med de øvrige kapitalkrav-, herunder solvensbehovet. Det er således et yderligere minimumskrav.

Et eventuelt tillæg til solvensbehovet som følge af risiko for overdreven gearing (opgjort i overensstemmelse med afsnit 9.2) skal lægges oven i gearingsgradkravet og ikke oven i det risikobaserede kapitalkrav.

10.2 Forhold der skal tages i betragtning

En høj gearing medfører, at et institut er udsat for risici knyttet til pludseligt, ændrede markedsforhold og overdrevne prisfald på aktiver med deraf følgende tab for instituttet. En høj gearing kan i sig selv forstærke sådanne markedsforhold, hvis flere institutter samtidig har behov for at nedbringe en høj gearing. En høj gearing kan også indikere en sårbarhed overfor undervurdering af risici i institutter med lave risikovægte, idet risikovægte og tab i sådanne tilfælde kan stige betydeligt. Tilstedeværelsen af disse risici kan endvidere forstærke tab af tillid hos kunder og investorer ved en negativ økonomisk udvikling og derved hindre instituttets adgang til kapital og likviditet. Instituttet skal håndtere disse risici ved at styre instituttets gearing og undgå overdreven gearing.

Instituttet skal forholde sig til sin aktuelle gearing. Som led heri bør instituttet vurdere og redegøre for, om den aktuelle gearing er for høj, herunder også i forhold til sammenlignelige institutter. Det indebærer, at den aktuelle gearing sammenholdes med en af instituttets bestyrelse fastsat individuel tærskel for en passende gearing, der er fastsat i forhold til instituttets forretningsmodel.

Instituttets ICAAP bør indeholde en redegørelse for udviklingen i gearingen i det forløbne år og forklare denne, herunder i hvilket omfang udviklingen var en del af instituttets strategi.

Instituttet bør udover at forholde sig til det aktuelle niveau for gearingsgraden også forholde sig til gearingsrisici forbundet med instituttets planer og strategi for f.eks. vækst, tilkøb m.v. Instituttet bør endvidere vurdere risikoen for overdreven gearing på et kvalitativt niveau med afsæt i instituttets forretningsmodel m.v.

Er instituttets aktuelle gearing for høj og f.eks. højere end en individuelt vurderet tærskel for en passende gearing, skal instituttet vurdere, hvordan der skal reageres med henblik på at nedbringe gearingen. Instituttet bør desuden vurdere behovet for at øge kernekapitalniveauet, hvis ikke gearingen nedbringes på anden vis.

Det følger af punkt. 81 i bilag 1 at: *"Virksomheden skal ved håndtering af risiko for overdreven gearing udvise forsigtighed ved at tage behørigt hensyn til potentiel forøgelse af risikoen for overdreven gearing som følge af en formindskelse af virksomhedens kapitalgrundlag forårsaget af forventede eller realiserede tab afhængigt af de gældende regnskabsregler. Med henblik herpå skal virksomheden være i stand til at modstå en række forskellige stresspåvirkninger i forbindelse med risikoen for overdreven gearing [...]."*

Med afsæt i den aktuelle gearing skal instituttet foretage stresstest, som identificerer og vurderer stresspåvirkninger, der kan medføre en højere gearing. I vurderingen skal indgå, i hvilket omfang instituttet ved at reagere kan modgå risikoen for overdreven gearing. Er den stressede gearing for høj og f.eks. højere end en individuelt vurderet tærskel for en passende gearing, skal instituttet vurdere om og hvordan, der skal reageres med henblik på at nedbringe gearingen.

Finanstilsynets tilgang til en vurdering af instituttets gearingsrisiko vil tage afsæt i, at instituttet skal operere indenfor og overholde en passende gearing, der vil være afstemt med instituttets forretningsmodel. Finanstilsynet kan baseret på en konkret og institutspecifik vurdering fastsætte et solvenskrav med henblik på at mindske instituttets gearing, jf. § 124, stk. 3, i lov om finansiel virksomhed.

Vejledning om risikoen for overdreven gearing konkretiserer hvilke institutter, der i udgangspunktet forventes at forholde sig til gearingsrisiko. Nedenfor konkretiseres hvilke institutter, der som udgangspunkt forventes at forholde sig til et evt. tillæg for risiko for overdreven gearing i ICAAP'en.

- SIFI-institutter bør forholde sig til gearingsrisiko i ICAAP'en og foretage stresstest af gearingsrisiko.
- Ikke-SIFI institutter med en gearingsgrad under 7 pct. bør forholde sig til gearingsrisiko i ICAAP'en og foretage stresstest af gearingsrisiko.

Ved opgørelsen af tillæg for risiko for overdreven gearing, bør instituttet vurdere, om der er²⁶ :

- Elementer af risiko for overdreven gearing som ikke dækkes eller ikke tilstrækkelig dækkes af gearingskravet på 3 pct.
- Elementer af overdreven gearing som eksplicit er ekskluderet fra eller ikke eksplicit er adresseret i gearingskravet på 3 pct.

Ikke-SIFI institutter med en gearingsgrad på 7 pct. eller derover, der overholder alle gearingskravene (gearingsgradskravet og NEP-gearingskravet) i deres almindelige hårde stressscenarie, kan se bort fra at forholde sig yderligere til gearingsrisiko i ICAAP'en.

11. Regulatorisk forfald af kapitalinstrumenter

I vurderingen af instituttets tilstrækkelige kapitalgrundlag skal indgå en vurdering af den kapital, instituttet har til rådighed, herunder evt. løbetid, jf. punkt 15 i bilag.

Senest et år før et kapitalinstrument forfalder eller på anden måde ikke længere kan medregnes i kapitalgrundlaget (regulatorisk forfald), bør instituttet under hensynet til forsigtighed vurdere behovet for at

foretage tillæg til solvensbehovet, hvis der er risiko for, at instituttet vil have udfordringer med at erstatte det pågældende kapitalinstrument med et nyt kapitalinstrument af samme eller højere kvalitet. Hvis det vurderes, at instituttet ikke vil have udfordringer med at tiltrække investorer til ny kapital, og risikoen derfor ikke er til stede, bør instituttet ikke foretage tillæg.

Almindeligvis vil et kreditinstitut som led i sin kapitalstyring være i løbende dialog med potentielle investorer for at kunne vurdere mulighederne for at udstede ny kapital. Gennem denne dialog kan instituttet få kendskab til udfordringer i relation til at udstede ny kapital. Det kan for eksempel være, at der henset til instituttets aktuelle økonomiske situation er risiko for, at investorerne ikke vil medvirke til en ny udstedelse. Det må forventes, at dialogen med investorer intensiveres op mod tidspunktet for ønsket om ny udstedelse.

Regulatorisk forfald vil typisk skyldes enten kontraktligt forfald eller nedtrapning af overgangsordninger i CRR, men også andre forhold kan være årsag til regulatorisk forfald, f.eks. ved vedtægtsændringer, der betyder, at instrumentet ikke længere lever op til betingelserne i CRR til medregning som kapitalinstrument. I alle tilfælde bør instituttet ud fra ovenstående forsigtighedsbetragtning foretage den nævnte vurdering af mulighederne for at udstede kapital til erstatning.

Instituttet kan have overskydende hybrid eller supplerende kapital, der ikke kan anvendes til dækning af kapitalkrav, da den maksimale anvendelse af de to typer kapital allerede er dækket af anden kapital. Forfald af overskydende hybrid eller supplerende kapital, der ikke påvirker instituttets overdækning målt som overskydende egentlig kernekapital, når alle kapitalkrav er opfyldt, medfører ikke solvenstillæg.

Tillægget bør have en størrelse, der mindst svarer til virkningen på instituttets overdækning i forhold til kapitalkravene indenfor det kommende år. F.eks. nedtrappes den kapitalmæssige værdi af supplerende kapital med forfald lineært over de sidste fem år før forfaldsdatoen, jf. artikel 64 i CRR. Dvs., at instituttet kun kan medregne 80 pct. af instrumentet i kapitalgrundlaget på tidspunktet 4 år før forfald. Hvis instituttet vurderer, at der er risiko for, at der ikke kan findes nye investorer for den del (de 20 pct.), der nedtrappes i det kommende år, bør instituttet foretage tillæg i solvensbehovet herfor (for den kommende nedtrapning indenfor 12 mdr.).

12. Særligt for IRB-institutter

12.1 Modelusikkerhed

Kreditinstitutter, der er godkendt til at anvende en IRB-metode til opgørelse af kreditrisikoen, skal vurdere, hvorvidt den usikkerhed, der er forbundet med de anvendte modeller, bør adresseres i opgørelsen af solvensbehovet. Dette f.eks. henset til, at mangler i det datagrundlag, som modellerne er baseret på, giver en forøget usikkerhed. Der kan endvidere være usikkerhed om modellernes fremadrettede konjunktoregenskaber. Typisk vil dette allerede i et vist omfang være adresseret i søjle 1. IRB-institutter skal derfor i vurderingen tage stilling til, i hvilket omfang der skal afsættes yderligere kapital til dækning af denne modelusikkerhed.

12.2 Stresstest

IRB-institutter skal, jf. punkt 38 - 40 i bilag 1, løbende foretage stresstest, der er relevante for instituttet. Finanstilsynet forventer, at IRB-institutterne som minimum årligt gennemfører stresstests på baggrund

af makroøkonomiske scenarier fastsat af Finanstilsynet. Scenarierne omfatter et basisscenario (det mest sandsynlige forløb) samt hårdere recessionsscenarier, som vil supplere stresstests på basis af milde recessionsscenarier samt kreditinstituttets egne fremadrettede scenarier.

Scenarierne vil beskrive udviklingen i relevante makroøkonomiske nøgletal på 2-3 års sigt samt andre relevante faktorer. De fastsatte scenarier vil blive offentliggjort på Finanstilsynets hjemmeside med tilhørende vejledning til udførelse af makro stresstesten samt indberetning af resultaterne.

Bestyrelse og direktion forventes i forlængelse heraf at tage stilling til, hvor meget yderligere kapital, der på baggrund af de gennemførte stresstests er behov for at afsætte for at fastholde en hensigtsmæssig kapitaloverdækning, eller i øvrigt imødegå de risici, der afdækkes i stresstestene. Institutterne bør tage hensyn til den i forvejen afsatte kapital på især kreditområdet på kunder med finansielle problemer etc.

Resultatark med beregningsresultater indsendes særskilt til Finanstilsynet sammen med en dokumentation af metoder og antagelser, jf. vejledningen til udførelse og indberetning af makro stresstest. De væsentligste resultater inddrages i instituttets solvensbehovsdokumentation, medmindre andet er aftalt med Finanstilsynet.

Kravet om at gennemføre stresstests gælder som udgangspunkt for kreditinstitutter, der er godkendt til at anvende IRB for kreditrisiko, men Finanstilsynet kan justere kredsen af institutter, der skal gennemføre og indberette stresstests, på baggrund af de fastsatte scenarier.

Endelig kan det være relevant for kreditinstitutter udenfor kredsen selv at foretage stresstest af instituttet i de fastsatte scenarier med henblik på at vurdere behovet for at afsætte yderligere kapital.

12.3 Reverse stresstest

Som en særskilt øvelse bør IRB-institutter foretage reverse stresstest²⁷.

I reverse stresstesten er det hensigten, at IRB-instituttet identificerer alle væsentlige risici, der kan udmønte sig ugunstigt for instituttet. Det være sig kreditrisici, markedsrisici, operationelle risici eller indtjeningsrisici, der udløser et stresset tab under relevante begivenheder eller ændringer i fremtidige økonomiske vilkår. Eksempler herpå kan være begivenheder med markant påvirkning af kapitalmarkedet eller boligmarkedet og makroøkonomiske forhold som f.eks. afledte effekter af statsgældskriser, fastlåste fundingmarkeder etc. I den forbindelse skal instituttet være særligt opmærksom på begivenheder, der kan udløse væsentlige tab på flere forskellige risikoområder.

Formålet med en reverse stresstest er, at instituttet får et endnu bedre fokus på egne helt centrale risici, og derfor skal de valgte begivenheder eller økonomiske vilkår være så hårde, at instituttet bringes i en stresset situation. Af dokumentationen af solvensbehovet skal der som minimum blot være kvalitative overvejelser af de valgte begivenheder eller økonomiske vilkår og en kort beskrivelse af konsekvenserne for instituttet f.eks. i form af tab og kapital- og likviditetspåvirkning. En god dokumentation vil derudover indeholde overvejelser om management actions og risikostyring.

Som et vigtigt delelement i reverse stresstesten forventes IRB-instituttet at undersøge potentielle ugunstige effekter for sine krediteksponeringer og instituttets evne til at modstå t Dette består i at identificere

mulige begivenheder eller ændringer i fremtidige økonomiske vilkår, som kan have ugunstige effekter på IRB-instituttets krediteksponeringer. Resultatet udtrykkes som tabskapaciteten defineret som det tab, som instituttet kan tåle, før den kapitalmæssige overdækning - målt i forhold til solvensbehovet - elimineres. Tabskapaciteten på mindst 2 års sigt skal beregnes. Resultatet skal fremgå af solvensbehovsdokumentationen.

Derudover skal instituttet som minimum kvalitativt overveje i dokumentationen af solvensbehovet, hvordan et sådant stresset tab kan blive udløst. Det kan f.eks. være overvejelser om, hvilke brancher og geografiske områder instituttet er eksponeret i, hvor store tab instituttet kan tåle heri, samt hvad der kan udløse et sådant tab.

Bestyrelse og direktion forventes at tage stilling til, hvorvidt det opgjorte solvensbehov retvisende afspejler tabskapaciteten og de øvrige centrale risici, som instituttet har identificeret via reverse stresstest.

13. Særlige forhold om følsomhedsanalyser

13.1 Realkreditinstitutter – følsomhedsmatrix for låntageres renterisiko

Instituttet bør forholde sig til den forøgede risiko, der er forbundet med den del af udlånsporteføljen, hvor låntager er udsat for en renterisiko, der kan påføre instituttet en øget kreditrisiko.

Instituttet bør udføre en todimensionel følsomhedsanalyse (følsomhedsmatrix), hvor akkumulerede nedskrivninger (i 1.000 kr.) opgøres ved rentestigninger på hhv. 0 basispoint, 200 basispunkter, 400 basispunkter og 500 basispunkter og på samme tidspunkt ved ejendomsprisfald på hhv. 0 pct., 10 pct., 20 pct. og 30 pct. i forhold til den del af udlånsporteføljen, som har rentetilpasning (dvs. variabelt forrentede lån) og under hensyntagen til de aktuelle lånevilkår, herunder afdragsfrihed.

Instituttet bør beregne to matricer: Én for privatsegmentet og én for erhvervssegmentet. Privatsegmentet består af ejerboliger og fritidshuse. Erhvervssegmentet består af de resterende ejendoms kategorier.

Realkreditinstitutter, der har datterselskaber, bør som udgangspunkt beregne matricerne på to niveauer – for instituttet solo og for (del)koncernen bestående af realkreditinstituttet og dets datterselskaber.

I opgørelsen kan følgende skabelon anvendes:

Private/Erhverv		Rentestigning i basispunkter			
		0 bp.	200 bp.	400 bp.	500 bp.
Ejendoms- prisfald i procent	0 pct.				
	10 pct.				
	20 pct.				
	30 pct.				

Følgende rammer udgør en teknisk minimumstandard for beregningen af følsomhedsmatricen:

1. Nedskrivninger: Instituttet beregner akkumulerede nedskrivninger i de respektive matrix-kombinationer. Referencepunktet i matricen (dvs. det første felt i matricen) svarer til de akkumulerede nedskrivninger på opgørelsestidspunktet for det relevante segment.
2. Segmentfordelt beregning: Særsilt beregning for hvert segment. Segmentresultatet må ikke afhænge af et andet segmentresultat. For eksempel må matricen for privatsegmentet ikke være en andel af matricen for erhvervssegmentet.
3. Opgørelsestidspunkt: Der skal anvendes samme opgørelsestidspunkt som i solvensbehovsberegningen, medmindre andet er aftalt med Finanstilsynet.
4. Udgangspunkt: Følsomhedsmatricen tager udgangspunkt i de karakteristika for ejendomsprisen og renteniveauet, der gør sig gældende på opgørelsestidspunktet. Instituttet skal dog være opmærksomt på, at
 - ejendomsprisen og renteniveauet skal modsvare den samme definition/afgrænsning, som har ligget til grund i en eventuel regressionsmodel, eller
 - ejendomsprisen og renteniveauet skal tage afsæt i de gældende niveauer på opgørelsestidspunktet

Instituttet bør vurdere følsomhedsmatricen i forbindelse med opgørelse af solvensbehovet, men uden at beregningen automatisk medfører krav om kapitaldækning.

Følsomhedsanalysen skal dokumenteres, herunder med en beskrivelse af metoder og forudsætninger bag analysen. Udgiftsførte nedskrivninger skal indberettes for det enkelte segment (i 1.000 kr.) for den relevante regnskabsperiode. Dette bør følge af instituttets solvensbehovsdokumentation (ICAAP).

13.2 Store pengeinstitutter – følsomhedsmatrix for låntageres renterisiko

Institutter, der er klassificeret som gruppe 1-institut, bør specifikt forholde sig til den forøgede risiko, der er forbundet med den del af udlånsporteføljen, hvor låntager er udsat for en renterisiko, der kan påføre instituttet en øget kreditrisiko.

Instituttet bør udføre en todimensionel følsomhedsanalyse (følsomhedsmatrix), hvor akkumulerede nedskrivninger (i 1.000 kr.) opgøres ved rentestigninger på hhv. 0 basispunkter, 200 basispunkter, 400 basispunkter og 500 basispunkter og på samme tidspunkt ved fald i sikkerhedsværdierne på hhv. 0 pct., 10 pct., 20 pct. og 30 pct.

Alle udlån med en variabel rente bør indgå i analysen, uanset om der er bagvedliggende sikkerheder eller ej. Udlån til offentlige myndigheder indgår ikke i analysen.

Instituttet bør beregne to matricer: Én for privatsegmentet og én for erhvervssegmentet.

Pengeinstitutter, der har datterselskaber, bør som udgangspunkt beregne matricerne på to niveauer – for instituttet solo og for (del)koncernen bestående af pengeinstituttet og dets datterselskaber.

I opgørelsen kan følgende skabelon anvendes:

Private/Erhverv		Rentestigning i basispunkter			
		0 bp.	200 bp.	400 bp.	500 bp.
Fald i sikkerhedsværdier i procent	0 pct.				
	10 pct.				
	20 pct.				
	30 pct.				

Følgende rammer udgør en teknisk minimumstandard for beregningen af følsomhedsmatricen:

1. Nedskrivninger: Instituttet beregner akkumulerede nedskrivninger i de respektive matrix-kombinationer. Referencepunktet i matricen (dvs. det første felt i matricen) svarer til de akkumulerede nedskrivninger på opgørelsestidspunktet for det relevante segment.
2. Segmentfordelt beregning: Særskilt beregning for hvert segment. Segmentresultatet må ikke afhænge af et andet segmentresultat. For eksempel må matricen for privatsegmentet ikke være en andel af matricen for erhvervssegmentet.
3. Opgørelsestidspunkt: Der bør anvendes samme opgørelsestidspunkt som i solvensbehovsberegningen, medmindre andet er aftalt med Finanstilsynet.
4. Udgangspunkt: Følsomhedsmatricen tager udgangspunkt i de karakteristika for sikkerhedsværdierne og renteniveauet, der gør sig gældende på opgørelsestidspunktet. Instituttet skal dog være opmærksomt på, at
 - sikkerhedsværdien og renteniveauet bør modsvare den samme definition/afgrænsning, som har ligget til grund i en eventuel regressionsmodel, eller
 - sikkerhedsværdien og renteniveauet bør tage afsæt i de gældende niveauer på opgørelsestidspunktet.

Instituttet bør vurdere følsomhedsmatricen i forbindelse med opgørelse af solvensbehovet, men uden at beregningen automatisk medfører krav om kapitaldækning.

Instituttet dokumenterer analysen, herunder med en beskrivelse af metoder og forudsætninger. Dette bør ske i solvensbehovsdokumentationen (ICAAP).

13.3 Institutter, der udsteder særligt dækkede obligationer (SDO'er) og særligt dækkede realkreditobligationer (SDRO'er)

Ved SDO/SDRO-udstedelse skal instituttet løbende overvåge, om belåningsgrænserne er overholdt. I de tilfælde, hvor grænserne er overskredet, skal instituttet stille supplerende sikkerhed.

Et institut, der udsteder SDO/SDRO, bør forholde sig til de risici, som krav om supplerende sikkerhedsstillelse medfører. Instituttet bør forholde sig til den likviditetsrisiko, der opstår, hvis det SDO/SDRO-udstedende institut er tvunget til at optage kapital (evt. gennem udstedelse af JCB) for at overholde kravet om supplerende sikkerhed. Instituttet bør ligeledes forholde sig til den indtjeningsrisiko, som et øget krav om supplerende sikkerhed medfører.

Behovet for yderligere supplerende sikkerhedsstillelse ved ejendomsprisfald			
Ejendomskategori	- 5 pct.	- 10 pct.	- 20 pct.
Ejerboliger			
Fritidshuse			
Støttet byggeri til beboelse			
Andelsboliger			
Private beboelsesejendomme til udlejning			
Industri- og håndværksejendomme			
Kontor- og forretningsejendomme			
Landbrugsejendomme			
Ejendomme til sociale, kulturelle og undervisningsmæssige formål			
Andre ejendomme			
I alt			

Finanstilsynet forventer, at instituttet i den forbindelse udfører en følsomhedsanalyse i ovenstående tabel, som belyser behovet for yderligere supplerende sikkerhedsstillelse ved ejendomsprisfald på hhv. 5, 10 og 20 pct. i forhold til den seneste foretagne værdiansættelse, jf. § 33 i bekendtgørelse om værdiansættelse af pant og lån i fast ejendom som sikkerhed for udstedelse af dækkede obligationer. Instituttet bør være særlig opmærksomt ved væsentligt ændrede markedsforhold også indenfor forskellige ejendoms kategorier og/eller geografiske områder.

Følsomhedsanalysen dokumenteres, herunder en beskrivelse af metoder og forudsætninger bag analysen. Dette bør ske i dokumentationen af solvensbehovet (ICAAP).

14. Dokumentationskrav for solvensbehovsopgørelsen

Bestyrelsen skal godkende opgørelsen af det tilstrækkelige kapitalgrundlag og solvensbehovet, jf. bilag 1, punkt 7 og 31 a). Godkendelsen skal fremgå af bestyrelsens forhandlingsprotokol, og protokollen skal give et retvisende billede af bestyrelsens drøftelser og rejste spørgsmål.

Af bekendtgørelse om opgørelse af risikoeksponeringer, kapitalgrundlag og solvensbehov, bilag 1, punkt 30-32, fremgår krav vedrørende skriftlig dokumentation af opgørelsen af solvensbehovet. Herudover bør følgende forhold fremgå af dokumentationen:

Generelt:

- Beregningsmetoder og talmæssige forudsætninger skal både dokumenteres og begrundes for alle væsentlige risikoområder, herunder med en beskrivelse af metoder og forudsætninger i udregning af det enkelte tillæg.
- Virksomheden forventes i videst muligt omfang at reflektere over de enkelte tillæg i dokumentationen.

- Skønsmæssige vurderinger skal dokumenteres i videst muligt omfang. Instituttet bør være særlig opmærksomt på grundlaget for skønnet, og hvilken sikkerhed der er for, at skønnet er forsigtigt.
- Specifikation af årsagerne til forskelle mellem det individuelle solvensbehov og eventuelle kapitalmål-sætninger eller lignende.
- Instituttets beredskabsplaner for fremskaffelse af kapital og likviditet skal være vedlagt dokumentatio-nen af solvensbehovet, jf. punkt 31, litra a, i bilag 1.
- Instituttets kreditpolitik skal være vedlagt dokumentationen af solvensbehovet. Af kreditpolitikken bør det fremgå, hvornår politikken senest er opdateret, og eventuelle ændringer siden seneste fremsendelse bør fremgå tydeligt af kreditpolitikken.

Særligt for store institutter og IRB-institutter:

- Realkreditinstitutter skal dokumentere følsomhedsanalysen af rentetilpasningslån, jf. afsnit 13.1, her- under en beskrivelse af metoder og forudsætninger bag analysen.
- For institutter der udsteder SDO eller SDRO, jf. afsnit 13.3. Følsomhedsanalysen skal dokumenteres, herunder med en beskrivelse af metoder og forudsætninger bag analysen.
- Pengeinstitutters følsomhedsmatrix for låntagers renterisiko, jf. afsnit 13.2. Følsomhedsanalysen skal dokumenteres, herunder med en beskrivelse af metoder og forudsætninger bag analysen.
- Stresstest i forhold til det af Finanstilsynet opstillede scenarie, jf. afsnit 12.2, skal dokumenteres. Do- kumentationen bør indeholde forklaring af metode og antagelser. Resultaterne dokumenteres i et resultatark, som findes på Finanstilsynets hjemmeside.
- For IRB-institutter og andre institutter, der udfører reverse stresstest, bør en forklaring til tabskapaci- teten og kvalitative overvejelser om, hvad der skal til for at udløse et sådant stresset tab, fremgå i dokumentationen af solvensbehovet, jf. afsnit 12.3.

15. Dokumentationskrav for generelle oplysninger om instituttet

15.1 Hoveddokument og bilagsmateriale

Foruden ovenstående dokumentation forventer Finanstilsynet, at instituttet i sin solvensbehovsopgørelse også inkluderer en række generelle oplysninger om instituttets forhold. Rammerne herfor tager afsæt i EBA's retningslinjer²⁸ på området og adresserer oplysninger, der ikke allerede oplyses på anden vis.

De danske SIFI-institutter forventes at følge EBA's retningslinjer fuldt ud. Alle øvrige institutter kan følge nedenstående udmøntning af rammerne for ikke SIFI-institutter.

ICAAP'en forventes at bestå af et hoveddokument samt en række bilag. Hoveddokumentet bør indeholde en læsevejledning i form af en indholdsfortegnelse og en bilagsoversigt. Oversigten bør også henvise til anden relevant dokumentation, som allerede er tilgængeligt for Finanstilsynet. Hvis der er sket væsentlige ændringer i et dokument, bør dette ligeledes oplyses i læsevejledningen.

Hoveddokumentet bør i korte og overordnede vendinger beskrive instituttets forretningsmodel samt de emner, der er dækket i nedenstående afsnit 15.2. Beskrivelserne behøver ikke at indeholde fulde opgørel- ser og vurderinger, såfremt instituttet kan henvise til konkrete bilag, som dokumentation herfor. Det bør tydeligt fremgå af det indsendte materiale, hvor de relevante oplysninger kan findes.

15.2 Områder som bør indgå i instituttets dokumentation

15.2.1 Opsummering af instituttets samlede vurdering

Hoveddokumentet forventes at indeholde en samlet vurdering af instituttets opgørelse af det tilstrækkelige kapitalgrundlag og solvensbehov, herunder en beskrivelse af instituttets væsentligste risikoområder og vurdering af instituttets overdækning. For hver af instituttets væsentligste risikoområder bør instituttet kort beskrive, hvordan risikoen er håndteret og eventuelt afdækket i søjle 2. Eventuelle ændringer af instituttets afsatte kapitaltillæg bedes ligeledes kommenteret. Instituttet forventes også at beskrive sin nuværende kapitalsituation og eventuelle ændringer over det seneste år. Er der sket, eller planlægges der ændringer i f.eks. forretningsmodel, kapitalplanlægning m.v., bør dette fremgå af opsummeringen. Ligeledes bør instituttet redegøre for eventuelle ændringer i ansvarsfordeling og beslutningsprocesser i forbindelse med risikopåtagelsen.

Til opsummeringen forventes instituttet endvidere at vedlægge:

- En oversigt over instituttets opgørelse af det tilstrækkelige kapitalgrundlag og individuelle solvensbehov fordelt på søjle 2-tillæg. Oversigten kan opstilles i tabelform og vise data fra de seneste tre år.
- En oversigt over sammensætningen af kapitalgrundlaget fordelt på kapitaltyper.
- En oversigt over instituttets kapitalplanlægning. Oversigten kan opstilles i tabelform eller på anden vis udtrykke forventningen til udviklingen i instituttets mest centrale nøgletal, herunder
 - sammensætningen af kapitalgrundlaget opdelt efter kapitaltyper,
 - den samlede risikoeksponering fordelt på kredit-, markeds- og operationel risiko,
 - instituttets overholdelse af kapitalbufferne og
 - fremskrivninger af andre relevante nøgletal for gruppe 2 institutter.
- En oversigt og beskrivelse af instituttets kapitalmålsætninger, herunder målsætninger for NEP-grundlag og gearing.
- En oversigt over eventuelle ledelsesbeslutninger for det seneste år, der har haft en væsentlig indvirkning på instituttets solvensbehov, kapitalgrundlag eller kapitalmålsætninger.

15.2.2 Forretningsmodel og strategi

Instituttet forventes at forholde sig til:

- Identifikationen af instituttets kerneforretningsområder, herunder markedsområder, produkter m.v.
- Planlagte ændringer i forretningsmodellen og de underliggende aktiviteter.
- Hvilke dele af forretningsstrategien, der kræver særlig hensynstagen i opgørelsen af solvensbehovet, herunder hvilke dele af instituttets forretning, som er særlig risikofyldt.

15.2.3 Organisering af solvensbehovsopgørelsen i instituttet

Instituttet forventes at forholde sig til instituttets interne organisering og rapportering for opgørelsen af det tilstrækkelige kapitalgrundlag og solvensbehov, herunder med en beskrivelse af

- den interne proces for opgørelsen af det tilstrækkelige kapitalgrundlag,
- hvem der foretager den uafhængige vurdering,
- hvordan den interne rapportering foregår,
- hvem der er ansvarlig for udarbejdelse og kontrolforanstaltninger og
- procedurer og forretningsgange for vurdering af det tilstrækkelige kapitalgrundlag og solvensbehov.

15.2.4 Kapitalsituation og ændringer det seneste år

Instituttet forventes at forholde sig til følgende tre punkter:

- Eventuelt udstedte kapital- og gældsinstrumenter det seneste år, herunder udstedelse af egentlig kerne-kapital, hybrid kapital, supplerende kapital og seniorgæld, hvor væsentlige oplysninger for de enkelte udstedelser desuden bør indgå. Med hensyn til væsentlige oplysninger for de enkelte udstedelser kan instituttet tage udgangspunkt i nedenstående tabel med eksempler for hybrid kapital og supplerende kapital.

Eksempler på væsentlige oplysninger om udstedelser det seneste år:

Instrument	Hovedstol	Løbetid	Evt. call	Rente	Baggrund	Investor
AT1	X mio. valuta	Dag/måned/år	Dag/ måned/år	Fast/variabel rente Oplysninger om kredit- spænd m.v.	Instituttets formål med udstedelse	Evt. oplysninger om investorkreds
T2	X mio. valuta	Dag/måned/år	Dag/ måned/år	Fast/variabel rente Oplysninger om kredit- spænd m.v.	Instituttets formål med udstedelse	Evt. oplysninger om investorkreds

- Den nuværende kapitalssituation, herunder en vurdering af mulighederne og forholdene for at udstede kapital- og gældsinstrumenter, f.eks. om instituttet selv kan stå for at finde investorer (alternativt til at benytte investeringsbank) eller om instituttet vurderer mulighederne for at udstede som begrænset.
- Overvejelser og evt. konkrete planer om kommende udstedelser af kapital- og gældsinstrumenter. Det omfatter f.eks., om instituttet har løbende drøftelser med rådgivere om mulighed for udstedelser.

Ovenstående tre punkter vedrører også ikke-foranstillet seniorgæld (Senior Non-Preferred instrumenter), som kan opfylde krav til NEP-tillæg. Finanstilsynet har en forventning om, at institutterne forholder sig til ovenstående spørgsmål mht. ikke-foranstillet seniorgæld. Det kan enten ske i instituttets dokumentation for solvensbehovsopgørelsen eller instituttets dokumentation for opgørelse og vurdering af likviditetsposition og likviditetsrisici.

15.2.5 Stresstest

Institutter, som gør brug af stresstest under afsnit 12 eller følsomhedsanalyser under afsnit 13 i opgørelsen af solvensbehovet, forventes endvidere at beskrive de antagelser og variabler, der ligger til grund for beregningerne.

Ved brug af stresstest eller følsomhedsanalyser bør instituttet vedlægge følgende:

- Beskrivelse af anvendte scenarier eller følsomhedsanalyser og resultatet af scenarierne. Hvordan er f.eks. kapitaloverdækningen, overdækning til NEP-krav/gældsbufferkrav m.v. efter et stressscenarie.
- Beskrivelse af de kvantitative resultater af stresstest eller følsomhedsanalyser, herunder f.eks. kapitaldækning og overdækning ift. NEP-krav/gældsbufferkrav m.v. efter stressscenarier eller følsomhedsanalyse.

16. IT-risikovurdering

IT omfatter instituttets håndtering af informationer, herunder kommunikation og deling af data. IT-risikovurdering er et vigtigt element i institutternes risikostyring. Herigennem identificerer, analyserer og evaluerer instituttet sine væsentligste IT-risici. IT-risikovurderingen skal foretages på baggrund af instituttets løbende vedligeholdte IT-risikoregister og afspejler hvilke IT-risici, der er væsentlige for instituttet. EU forordningen DORA (Digital Operational Resilience Act) finder anvendelse fra den 17. januar 2025, jf. Europa-Parlamentets og Rådets forordning (EU) 2022/2254 af 14. december 2022 om digital operationel modstandsdygtighed i den finansielle sektor.

Finanstilsynet forventer, at instituttet i sin solvensbehovsopgørelse inkluderer og dokumenterer en række oplysninger om instituttets IT-forhold. Omfanget af instituttets oplysninger skal stå i forhold til instituttets størrelse, struktur og IT-anvendelse samt kompleksiteten af instituttets aktiviteter.

Oplysninger om IT-instituttets IT-forhold bør indeholde en identifikation af instituttets væsentlige IT-risici og en beskrivelse af instituttets IT-forhold, herunder anvendelse af datacentral, egenudviklede systemer m.v.

Ikke-SIFI institutters dokumentation bør som minimum inkludere:

- Instituttets IT-risikovurdering.
- En oversigt over kritiske eller vigtige IT-systemer, der anvendes af forretningen, inkl. angivelse af evt. egenudviklede IT-systemer, beskrivelse af anvendelsesområde samt eventuel sammenhæng med øvrige systemer.
- Omfang, testplan og væsentligste testresultater for instituttets IT-beredskabsplan og beredskabsplan for øvrige driftsforstyrrelser for forrige år og indeværende år.
- Omfang og væsentligste resultater af udførte kontroller og revision på IT-området.
- Rapportering på status for efterlevelse af eventuelle tilsynsreaktioner.
- Rapportering til bestyrelsen om trejdepartsrисici, herunder væsentlige trejdepartsrисici og afhængigheder til IT-trejdeparter, som understøtter kritiske eller vigtige forretningsprocesser.

Finanstilsynet forventer, at SIFI institutternes dokumentation også omfatter en beskrivelse af IT-relevante områder, der ligger udover ovenstående udmøntning.

Den stigende afhængighed af IT og øgede cybertrussel medfører, at styring af IT-risici er vigtig i forhold til at sikre digital operationel modstandsdygtighed og fortsat forretningsdrift. Det understøtter, at instituttet kan modstå og hurtigt komme sig efter eksempelvis et alvorligt IT-nedbrud eller cyberangreb uden væsentlige afbrydelser og tab. Instituttet bør i solvensbehovsopgørelsen vurdere, om der er afsat tilstrækkeligt kapital i søjle 1 til at dække IT-risikoen, herunder cyberrisici. Instituttet bør også vurdere, om der er alvorlige mangler, som medfører en forhøjet risiko, og i så fald om der bør afsættes et beløb i søjle 2 til afdækning af risikoen. Styringsmæssige mangler på IT-området bør som udgangspunkt anses for væsentlige og potentielt alvorlige. Hvis manglerne er alvorlige og gennemgribende i forhold til påvirkning af kritiske forretningsprocesser, systemer og data, kan der være behov for et kapitaltillæg på 0,1–2 procentpoint af REA. Manglende efterlevelse af påbud eller overskridelse af frister kan også tages i betragtning. Jo vigtigere IT er for forretningens operationelle modstandsdygtighed, jo mere væsentlig er IT-risikoen. I forbindelse med fastsættelsen af et eventuelt søjle 2 tillæg, skal der ses på sammenhængen med tillæg for operationelle risici. Hvis et andet tillæg for operationelle risici overlapper, tages der højde for det.

Nedenfor er beskrevet nogle eksempler, som kan tages i betragtning ved vurdering af, om identificerede IT-forhold er væsentlige og udgør en forhøjet IT-risiko. Det vedrører eksempelvis manglende eller utilstrækkelig:

- Organisering og styring af IT-risici, herunder politikker, procedurer, sikkerhedsforanstaltninger samt ledelsesrapportering
- Overblik og visibilitet over kritiske IT-aktiver og sikkerhedsarkitektur, herunder systemer, data og netværk
- Patching og opdateringer af systemer, herunder softwareversioner med end-of-life og end-of-support
- Vurdering af tredjeparteudbydere
- Styring af kritiske eller vigtige leverandører
- Styring af adgange til eksempelvis systemer, data og netværk
- Sikkerhedstræning af medarbejdere
- Segmentering af netværk
- Kryptering
- Overvågning og detektioner af cybertrusler
- Opfølgning på IT-relaterede hændelser
- Planlægning og test af beredskabet
- Backup af kritiske systemer og data.

17. Tidligere vejledning bortfalder

Vejledning nr. 10055 af 15. december 2023 om tilstrækkeligt kapitalgrundlag og solvensbehov for kreditinstitutter bortfalder.

Finanstilsynet, den 15. juni 2025

LOUISE CAROLINE MOGENSEN

/ Bettina Høstrup

- ¹ Med overgangsordningen får instituttet mulighed for at beregne et tillæg til den egentlige kernekapital svarende til effekten ganget med en faktor, der nedtrappes i løbet af overgangsperioden, jf. artikel 473a i CRR.
- ² For en forklaring af forventede og uventede tab henvises til BIS: International Convergence of Capital Measurement and Capital Standards: a Revised Framework.
- ³ Den del af eksponeringen, som der er givet tillæg i solvensbehovet for, beregnet som eksemplet fra afsnit 5.1.1. I forhold til eksemplet på eksponeringen i afsnit 5.1.1 vil andelen, der er solvensreserveret (SR), udgøre 9,33 pct. ($56.000/(1.000.000-400.000)$). I en eksponering med god bonitet (dvs. uden tillæg efter afsnit 5.1) er SR 0 pct. SR skal beregnes for alle de 20 største eksponeringer.
- ⁴ EBA/GL/2022/03, nr. 191 (c)
- ⁵ Herunder brugen af et ensidet 99 pct. konfidensinterval, en ihændehaverperiode svarende til 10 dage, en effektiv observationsperiode på mindst et år, samt gennemførelse af backtest med henblik på at kontrollere nøjagtigheden af VaR-modellen. På baggrund af overskridelser konstateret via backtest fastsættes en plusfaktor, som forøger multiplikationsfaktorerne. Plusfaktoren antager værdier mellem 0 og 1. Der bør også tages højde for et forøget VaR-tal i stresssituationer (stresset VaR), hvor input i VaR-modellen er kalibreret efter historiske data fra en 12 måneders periode med signifikant finansiell stress, som er relevant for virksomhedens nuværende portefølje. Kapitalkravet beregnes som summen af VaR og stresset VaR.
- ⁶ Vejledning nr. 9677 af 19/1/2018 (Vejledning til regnskabsindberetning for kreditinstitutter og fondsmæglerselskaber m.fl.)
- ⁷ Vejledning nr. 9677 af 19/1/2018 (Vejledning til regnskabsindberetning for kreditinstitutter og fondsmæglerselskaber m.fl.)
- ⁸ Sektoraktier i anlægsbeholdningen indgår ikke i vurderingen af et søjle 2-tilæg til dækning af aktierisiko, men indgår i vurderingen af et søjle 2-tilæg til dækning af kreditrisiko over for udsteder.
- ⁹ Valutaindikator 1 og 2 er defineret i Vejledning nr. 9677 af 19/1/2018 (Vejledning til regnskabsindberetning for kreditinstitutter og fondsmæglerselskaber m.fl.)
- ¹⁰ CRD IV artikel 98, stk. 5
- ¹¹ EBA/RTS/2024/856, artikel 3, nr. 7
- ¹² Vejledning nr. 9677 af 19/1/2018, eller EBA/ITS/2023/03
- ¹³ EBA/RTS/2024/856, artikel 1, stk. 3
- ¹⁴ Hedge accounting
- ¹⁵ EBA/GL/2022/14, nr. 7. og EBA/RTS/2004/856, artikel 4, stk. 4.
- ¹⁶ EBA/GL/2022/14, nr. 26 (f)
- ¹⁷ Med likvide midler menes kontanter, obligationer med videre, som indgår i LCR.
- ¹⁸ EBA/GL/2022/14
- ¹⁹ EBA/RTS/2024/857, artikel 10, stk. 4
- ²⁰ EBA/RTS/2024/857, artikel 9, stk. 2
- ²¹ EBA/RTS/2024/857, artikel 23, stk. 1
- ²² EBA/GL/2022/14
- ²³ EBA/GL/2022/03, nr. 330
- ²⁴ Med operationelle hændelser forstås begivenheder, der kan medføre tab, har medført tab eller som kunne have medført tab, jf. nr. 1, for virksomheden.
- ²⁵ Gearingsgradkravet følger af artikel 92, stk. 1, litra d, i Europa-Parlamentets og Rådets forordning (EU) nr. 575/2013 om tilsynsmæssige krav til kreditinstitutter med senere ændringer (CRR).
- ²⁶ EBA/GL/2022/03
- ²⁷ Jf. EBA Guideline on Stress Testing (GL32).
- ²⁸ Dokumentationskrav er givet i EBA's retningslinjer for ICAAP og ILAAP oplysninger, der indhentes til SREP-formål (EBA/GL/2016/10). Retningslinjerne er gældende for samtlige kreditinstitutter, men anlægger proportionalitetshensyn.

Finanstilsynets opgørelse af pengeinstitutters solvensbehov - bonitetskategorier

Ved en inspektion vil Finanstilsynet gennemgå et udvalg af pengeinstituttets faktiske udlån – krediteksponeringer – og på baggrund heraf vurdere instituttets kreditrisiko, der typisk udgør det væsentligste element i pengeinstituttets solvensbehov. Metoden tager udgangspunkt i en opdeling af de på undersøgelsen gennemgåede eksponeringer, som ser således ud:

Karakter	Beskrivelse
3	Kunder med utvivlsom god bonitet
2a	Kunder med normal bonitet
2b	Kunder med visse svaghedstegn
2c	Kunder med væsentlige svaghedstegn, men uden indikation på kreditforringelse
1	Kunder med indikation på kreditforringelse, uagtet hvilket stadie eksponeringen er i

I bilag 6 til vejledning til regnskabsindberetning for kreditinstitutter og fondsmæglerselskaber m.fl. er karaktererne yderligere beskrevet.

Finanstilsynets opgørelse af pengeinstitutters solvensbehov - koncentrationsrisiko på brancher, jf. afsnit 5.3.2

Ved beregning af Herfindahl Hirschman-indekset (HHI) for brancher justeres for koncentration mod ”finansiering og forsikring”. Finansiering og forsikring vægtes kun 75 pct. i beregningen af HHI i kraft af, at branchen i høj grad pr. konstruktion er eksponeret mod alle de andre brancher samtidigt med, at denne branche er forholdsvis bred og dækker uforholdsmæssigt meget af sektorens samlede eksponeringsmasse. Finansiering og forsikring indgår dog med 100 pct. i opgørelsen af ”I alt erhverv”. Herfindahl Hirschman-indekset (HHI) opgøres i Finanstilsynets benchmark før nedskrivninger. Som proxy for et instituts branchekoncentrationer anvender Finanstilsynet summen af udlån og garantier som angivet på skemaet KRGS fane UnSb.

Landbrug, jagt, skovbrug og fiskeri	b1
Industri og råstofindvinding	b2
Energiforsyning	b3
Handel	b4
Transport, hoteller og restauranter	b5
Information og kommunikation	b6
0,75·(Finansiering og forsikring)	b7
Fast ejendom + Bygge og anlæg	b8
Øvrige erhverv	b9
I alt erhverv	Total

$$HHI = \max \left[\sum_{i=1}^8 \left(\frac{b_i}{Total} \right)^2, \frac{b_9}{Total} \right]$$

Øvrige erhverv (b9) er ikke en egentlig branche. Øvrige erhverv medtages derfor ikke i beregningen af HHI. For at undgå moral hazard hvor et instituts branchekoncentration sænkes ved at placere eksponeringer som øvrige erhverv, justeres HHI for andelen øvrige erhverv. Da nogle eksponeringer rettelig hører til under øvrige erhverv, bliver justeringen kun bindende ved store koncentrationer i øvrige erhverv.

Følsomhedsberegninger til opgørelse af renterisiko uden for handelsbeholdningen

Instituttet bør beregne de nødvendige stød ud fra de rentefølsomheder, som fremgår af EBA's retningslinjer for styring af renterisiko som følge af aktiviteter uden for handelsbeholdningen.

De væsentligste valutaer er vist nedenfor.

	DKK	EUR	SEK	GBP	USD
Parallel	200	200	200	250	200
Kort rente	250	250	300	300	300
Lang rente	150	100	150	150	150

Anvender instituttet de samme varighedsbånd som i indberetningen af renterisiko til Finanstilsynet²⁹, giver dette for danske og norske kroner anledning til følgende inputparametre til følsomhedsberegningen, målt i basispunkter

Inputparametre for DKK og NOK – i basispunkter

Varighedsbånd for kuponrenter på 3 pct. eller mere	Parallelskift	Korte renter op	Korte renter ned	Rentestejling	Rentefladning
0-1 måned	±200	247	-247	-159	197
1-3 måneder	±200	240	-240	-150	188
3-6 måneder	±200	228	-228	-136	174
6-12 måneder	±200	207	-207	-112	150
1-2 år	±200	172	-172	-70	109
2-3 år	±200	134	-134	-24	65
3-4 år	±200	104	-104	11	31
4-5 år	±200	81	-81	38	4
5-7 år	±200	56	-56	69	-25
7-10 år	±200	30	-30	99	-55
10-15 år	±200	11	-11	122	-77
15-20 år	±200	3	-3	131	-86
20+ år	±200	0	-0	134	-89

Inputparametre for DKK – i basispunkter

Varighedsbånd for kuponrenter under 3 pct.	Parallelskift	Korte renter op	Korte renter ned	Rentestejling	Rentefladning
0-1 måned	±200	247	-247	-159	197
1-3 måneder	±200	234	-234	-150	188

3-6 måneder	±200	228	-228	-136	174
6-12 måneder	±200	207	-207	-112	150
1 – 1,9 år	±200	174	-174	-72	112
1,9 – 2,8 år	±200	139	-139	-30	71
2,8-3,6 år	±200	112	-112	1	40
3,6-4,3 år	±200	93	-93	24	18
4,3-5,7 år	±200	72	-72	50	-7
5,7-7,3 år	±200	49	-49	76	-33
7,3-9,3 år	±200	31	-31	97,6	-54
9,3-10,6 år	±200	21	-21	110	-66
10,6-12,0 år	±200	15	-15	117	-73
12-20 år	±200	45	-5	130	-85
20+ år	±200	0	0	134	-89

Anvender instituttet de 19 varighedsbånd, der henvises til i EBA/GL/2018/02, giver det for danske og norske kroner anledning til følgende inputparametre til følsomhedsberegningen, målt i basispunkter.

Inputparametre for DKK og NOK – i basispunkter

Varighedsbånd i overensstemmelse med retningslinjerne	Parallelskift	Korte renter op	Korte renter ned	Rentestejling	Rentefladning
Overnight	±200	250	-250	-162	200
0-1 måneder	±200	247	-247	-159	197
1-3 måneder	±200	240	-240	-150	188
3-6 måneder	±200	228	-228	-136	174
6-9 måneder	±200	214	-214	-119	158
9-12 måneder	±200	201	-201	-104	143
1-1,5 år	±200	183	-183	-83	122
1,5-2 år	±200	161	-161	-57	97
2-3 år	±200	134	-134	-24	65
3-4 år	±200	104	-104	11	31
4-5 år	±200	81	-81	38	4
5-6 år	±200	63	-63	60	-17
6-7 år	±200	49	-49	76	-33
7-8 år	±200	38	-38	89	-46
8-9 år	±200	30	-30	99	-55
9-10år	±200	23	-23	107	-63
10-15 år	±200	11	-11	122	-77
15-20 år	±200	3	-3	131	-86
20+	±200	0	0	134	-89

For EURO giver det ved anvendelsen af varighedsbåndene, der anvendes til indberetning af renterisiko til Finanstilsynet, anledning til følgende inputparametre til følsomhedsberegningen, målt i basispunkter:

Inputparametre for EURO – i basispunkter

Varighedsbånd for kuponrenter på 3 pct. eller mere	Parallelskift	Korte renter op	Korte renter ned	Rentestejling	Rentefladning
0-1 måned	±200	247	-247	-160	197
1-3 måneder	±200	240	-240	-152	189
3-6 måneder	±200	228	-228	-140	177
6-12 måneder	±200	207	-207	-119	156
1-2 år	±200	172	-172	-84	119
2-3 år	±200	134	-134	-45	79
3-4 år	±200	104	-104	-15	48
4-5 år	±200	81	-81	8	24
5-7 år	±200	56	-56	34	-2
7-10 år	±200	30	-30	60	-29
10-15 år	±200	11	-11	79	-49
15-20 år	±200	3	-3	87	-57
20+ år	±200	0	-0	90	-59

Varighedsbånd for kuponrenter under 3 pct.	Parallelskift	Korte renter op	Korte renter ned	Rentestejling	Rentefladning
0-1 måned	±200	247	-247	-160	197
1-3 måneder	±200	234	-234	-152	189
3-6 måneder	±200	228	-228	-140	177
6-12 måneder	±200	207	-207	-119	156
1 – 1,9 år	±200	174	-174	-86	121
1,9 – 2,8 år	±200	139	-139	-50	84
2,8-3,6 år	±200	112	-112	-23	57
3,6-4,3 år	±200	93	-93	-4	37
4,3-5,7 år	±200	72	-72	18	14
5,7-7,3 år	±200	49	-49	40	-9
7,3-9,3 år	±200	31	-31	58	-27
9,3-10,6 år	±200	21	-21	69	-38
10,6-12,0 år	±200	15	-15	75	-45
12-20 år	±200	45	-5	85	-55
20+ år	±200	0	0	90	-59

For EURO giver det ved anvendelsen af de 19 varighedsbåndene, der henvises til i EBA/GL/2018/02 anledning til følgende inputparametre til følsomhedsberegningen, målt i basispunkter:

Inputparametre for EURO – i basispunkter

Varighedsbånd i overensstemmelse med retningslinjerne	Parallelskift	Korte renter op	Korte renter ned	Rentestejling	Renteafsladning
Overnight	±200	250	-250	-162	200
0-1 måneder	±200	247	-247	-160	197
1-3 måneder	±200	240	-240	-152	189
3-6 måneder	±200	228	-228	-140	177
6-9 måneder	±200	214	-214	-126	162
9-12 måneder	±200	201	-201	-113	149
1-1,5 år	±200	183	-183	-95	130
1,5-2 år	±200	161	-161	-73	108
2-3 år	±200	134	-134	-45	79
3-4 år	±200	104	-104	-15	48
4-5 år	±200	81	-81	8	24
5-6 år	±200	63	-63	26	6
6-7 år	±200	49	-49	40	-9
7-8 år	±200	38	-38	51	-20
8-9 år	±200	30	-30	60	-29
9-10år	±200	23	-23	67	-36
10-15 år	±200	11	-11	79	-49
15-20 år	±200	3	-3	87	-57
20+	±200	0	0	90	-59

For SEK giver det ved anvendelsen af varighedsbåndene, der anvendes til indberetning af renterisiko til Finanstilsynet anledning³⁰ til følgende inputparametre til følsomhedsberegningen, målt i basispunkter:

Inputparametre for SEK – i basispunkter

Varighedsbånd for kuponrenter på 3 pct. eller mere	Parallelskift	Korte renter op	Korte renter ned	Rentestejling	Renteafsladning
0-1 måned	±200	297	-297	-192	237
1-3 måneder	±200	288	-288	-182	227
3-6 måneder	±200	273	-273	-165	210
6-12 måneder	±200	249	-249	-139	184
1-2 år	±200	206	-206	-92	137
2-3 år	±200	161	-161	-42	87
3-4 år	±200	125	-125	-3	48
4-5 år	±200	97	-97	28	17
5-7 år	±200	67	-67	61	-16

7-10 år	±200	36	-36	96	-51
10-15 år	±200	13	-13	121	-76
15-20 år	±200	4	-4	131	-86
20+ år	±200	1	-1	134	-89

Varighedsbånd for kuponrenter under 3 pct.	Parallelskift	Korte renter op	Korte renter ned	Rentestejling	Renteftadning
0-1 måned	±200	297	-297	-192	237
1-3 måneder	±200	288	-288	-182	227
3-6 måneder	±200	273	-273	-165	210
6-12 måneder	±200	249	-249	-139	184
1 – 1,9 år	±200	209	-209	-95	140
1,9 – 2,8 år	±200	167	-167	-48	93
2,8-3,6 år	±200	135	-135	-13	58
3,6-4,3 år	±200	112	-112	12	33
4,3-5,7 år	±200	86	-86	40	5
5,7-7,3 år	±200	59	-59	70	-25
7,3-9,3 år	±200	38	-38	94	-49
9,3-10,6 år	±200	25	-25	108	-63
10,6-12,0 år	±200	18	-18	115	-70
12-20 år	±200	5	-5	129	-84
20+ år	±200	1	-1	134	-89

For SEK giver det ved anvendelsen af de 19 varighedsbåndene, der henvises til i EBA/GL/2018/02 anledning til følgende inputparametre til følsomhedsberegningen, målt i basispunkter:

inputparametre for SEK – i basispunkter

Varighedsbånd i overensstemmelse med retningslinjerne	Parallelskift	Korte renter op	Korte renter ned	Rentestejling	Renteftadning
Overnight	±200	300	-300	-195	240
0-1 måneder	±200	297	-297	-192	237
1-3 måneder	±200	288	-288	-182	227
3-6 måneder	±200	273	-273	-165	210
6-9 måneder	±200	257	-257	-147	192
9-12 måneder	±200	241	-241	-130	175
1-1,5 år	±200	219	-219	-106	151
1,5-2 år	±200	194	-194	-78	123
2-3 år	±200	161	-161	-42	87
3-4 år	±200	125	-125	-3	48

4-5 år	±200	97	-97	28	17
5-6 år	±200	76	-76	52	-7
6-7 år	±200	59	-59	70	-25
7-8 år	±200	46	-46	84	-39
8-9 år	±200	36	-36	96	-51
9-10år	±200	28	-28	104	-59
10-15 år	±200	13	-13	121	-76
15-20 år	±200	4	-4	131	-86
20+	±200	1	-1	134	-89

²⁹ Vejledning nr. 9677 af 19/1/2018

³⁰ Vejledning nr. 9677 af 19/1/2018